

„Naiste hääl“

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu häälekandja.
Ilmub 1 kord kuus. Jgal 10. kuupäeval.

Toimetaja: MARIE REISIK.
Perenaise osa toimetaja: LIISA MARTINSON.
Väljaandja: E. Naisorganisatsioonide Liit.

Toimetus ja talitus asub: TALLINNAS, Jaani t. 3.
Avatud kella 10—2. Telefon 13-26.
Toimetaja kodune aadr.: Jaani t. 9. Tel. 13-91.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehetellimiste vastuvõtjad.

Tellimise hind: veerandaastaks — 90 mk., pooleksaastaks — 150 mk., aastaks — 300 mk. Üksiknumber — 30 mk.

Kuulutuste hind: terve lehekülg — 3000 mk., 1 mm. ühel veerul — 10 mk.

„Töö-õppus“

Käsitöö pildiajakiri koolile ja kodule.

Ilmub iga paarisarvu kuu lõpul. Tellimishind — 200 mar aastas, 100 marka pooles aastas.
Üksiknumber 40 marka. Kuulutuste hinnad kokkuleppel.

Toimetuse ja talituse aadress: RAKVERE, Vaksali tänav Nr. 30, krt. 1. Kõnetraat 2-40.

Seni ilmunud numbrite sisust: Koorimata puu- ehk keeptööd. — Sissejuhatus õmblustööde lõigetesse. — Keedukasti kodune valmistamine. — Paberi voltimine. — Traadist „pähtelaid“ peamurdmiseks. — Uutmoodi panipaik harjadele. — Kokkupandav väikepesukuivataja. — Puusandaalide valmistamine. — Elektriga kärbsesüüis. — Voolimine algastmel. J. Vahur. — Tütariaste käsitöö õppekava Nürnbergi kõrgemas rahvakoolis. — „Klaver“ (metallofon) igale lauluõpilasele. — Uutmoodi klassitahvli pühis. Oma valmistatud jõulupuuehted. Th. Brandt. — Dünaamiline printsüüp paberilõiketöodes. A. Behrsing. — Õpilaste puutööde ilustamine. J. Volmer. — Kombineeritud klassitahvli nurk-, mall-, mööt-, joonlaud. — Veidi rakendusgeomeetriat. Haspel (kerilaud). — Kasulikke pisiasju. — Nõu-nurk. — Teateid ja kuulutusi.

„Töö-õppuse“ kavatsetavast sisust 1927. a.:

Paberi punumine. E. Tasa. — Puu vineeri ja jätismaterjalide kasutamine koolikäsitöodes. — Hõõlvi pingi tööd Taani süsteemi järgi. — Tööõpetuse ja joonistamise ühendamine algkoolis. E. Tasa. — Pussnoa tööde võtted ja kava. A. Tarkpea. — Aiatöö õppekava algkoolis j. m.

Proovinumber (talitusest) 25 marka (ka postmarkide vastu).

Toimetaja ja väljaandja Joh. Karell.

NAISTE HÄÄL

E. NALSORGANISATSIOONIDE LIIDU HÄÄLEKANDJA

Nr. 2

10. jaanuaril 1927

I aastakäik

Uue aasta puhul.

Ilusa kombena tundub suurte rahvusvaheliste naiskoosolekute algus: on saanud harjumuseks nende avamisel süveneda paariminutilise vaikusesse. Seda kommet põhjendatakse sellega, et nii kirju kogu, — kirju oma usu, ilmavaate, rahvusliste iseäralduste poolest — võib ühineda tööks kõige paremini ühises vaikimises.

Nüüd, uue aasta algul, sooviks, et ka meil iga üksik naine süveneks väheks ajaks vaikides ülevaatele mineva aasta kohta ja et ta laseks enese vaimusilma ette tõusta omad soovid ja kavatsused eelolevaks aastaks.

Pilku tagasi heites möödunud aasta tegevusele, kerkivad vist küll kõigi naiste vaimusilma ette, olgu nende välised elamistingimused kui ka ilmavaade äärmiselt lahkuminevad, lõpmatu rida kõigile naistele ühiseid pilte ja mõtteid. Kirju reana libiseb küll iga naise vaimus suur, pikk rida väikeseid, ilmale tähelepanematuid, kuid siiski hädatarvilikke ja väsitavaid askeldusi, — libiseb mööda naise tavaline hall argipäev, veereni täidetud koduste murede ja tööga, mis on sarnane kõigile naistele. Samas ühtlases reas libisevad vaimusilma eest mööda küll ka em a mured ja rõõmud, mis leiavad ühtlast vastukaja kõigi naiste hinges.

Ent kõigest neist piltidest ja tundmustest kasvavad soovid ja kavatsused uue aasta kohta, mis jällegi on ühtlased ning mis paratamatult ühtlustavad kõigi naiste tegevust. Ainult töö välises raamis on võimalikud vahed ja lahkuminekul, sisuliselt on ta samasugune igale naisele.

Ei ole siis ka ime, et naised terves maailmas on leidnud ühise pinna oma rõõmude ja murede, oma soovide ja kavatsuste väljendamiseks. Ka iga üksiku rahva, nii ka meie eesti naised on püsinud ühisel pinnal kõigi nende küsimuste käsitlemisel, mis puudutavad naist ja naisele omaseid tegevusvälju, nii koduses kui ka ühiskondlikes elus ja laiemas mõttes ka rahvusvahelises töös.

Uueks aastaks võime soovida, et see koostöö meil kodus kui ka rahvusvahelisel pinnal aina süveneks. Praegusaja naise püüded sisaldavad nii naise isiku arenemistungi kui ka kõigi nende eluvaldade arendamist, mis on seotud naise töö ja ülesannetega iga üksiku rahva ja kogu inimkonna ühiskonnas.

Ei taha siinkohal tungida üksikasjaliselt praegusaja naisliikumisse, võib aga kinnitada, et see on pühendatud kõigile neile aladele, kuhu naine inimsoo parema tuleviku nimel on kutsutud kaasa töötama, ja et selle saavutused on võiduks mitte ainult naisele, vaid kogu maailmale.

Lubatagu sellepärast uue aasta lävel kõigile naistele veel kord meele tuletada seda tihedat sidet, mis neid kõiki ühendab. Ikka rohkem õppigu naised üksteist tundma ja ka tunnustama; ikka tihedamaks kasvagu sidemed nende vahel, — siis osutub ka nende töö viljakamaks ja õnnistusrikkamaks.

Aidaku selleks kaasa uus aasta!

Marie Reisik.

Cesti naisorganisatsioonide ühine kiri kohtuministariumile.

Väinud juvel jaotis wabariigi walitjuje poolt 1923. aastal moodustatud siinwiilseadustiku ümber-
töötamise komisjon tema poolt wäljatöötatud si-
inwiilseadustiku eeskawa faks esimest raamatut — üld-
oja ja perekonna õiguse kõigile õigusteaslastele sei-
jukohta wõtmiseks. Arwustused ja märkused eeskawa
kohha palub komisjon jaata kohtuministariumi ni-
mele hiljemalt jaanuaris 1927, et neid wõimalik
oleks eeskawa kolmandal lugemisel arwesse wõtta.

Kuigi komisjon pole avaldanud joomi kuulda
wõtta Cesti naiskodanikkude arwamist siinwiilseadus-
tiku tähtsana oja, perekonnaõiguse eeskawa kohha,
olguigi et see eeskawa huvitab Cesti naiskodanikkude
kõige juuremal määral, wõtjib Cesti juuremad nais-
organisatsioonid jelle eeskawa arutusele ja töötajid
wälja terve rea põhimõtteid uue perekonnaõiguse
eeskawa kohha. Need põhimõtted anti edasi kohtu-
ministariumile, alljärgnewa kirja jaatel.

Juba ligem tuwewil jalgitab, kas meie ametaju-
tused üldse arwestatavad wabariigi naiskodaniku ar-
wamise ja nõudmistega.

Siinwiilseadustiku ümber- töötamise komisjonile.

Õpitades siinjuures omad märkused komisjoni poolt teisel
lugemisel wastuwoetud perekonnaõiguse eeskawa kohha,
palume meie, allakirjutatud naisorganisatsioonid, märkus-
tes avaldatud seijukohtadega arwestada ning eeskawa kol-
mandal lugemisel neie wastawalt ümber töötada.

Märkustes avaldatud seijukohad tugenevad naiskodanik-
kude jaes walitjewa arwamisel ning 1925. aasta oktoobri-
kuul arapeetud ileriiklike naiskongressi otjustel, mille järele
uus perekonnaõigus peab rajatud olema abikaasade ühe-
õigusluse põhimõttele. Abikaasade õiguslike wahelordi kor-
raldamad eeskawa määrused püstitwad aga endiselt mehe
ülemwõimu alusel, pitates abielunaise õiguslike tahte-
awaldusi mehe otjustamise ning esindamise õigusega pere-
konnas. Kuigi abielunaisele lubatud on mehe kuritahtliski
otjusi mitte täita, jätawad eeskawa määrused abielunaise
alaealise seijukohale — mehe hoolerajuseks, kellele ta kohus-
tatud ülespidamist andma. Niisugune abikaasade õiguslik-
kude wahelordade korraldamine püstitwad aga kuntsilisel alusel,
wanadel traditsioonidel, mille reaalne alus ammugi hääbu-
nud, sest mehe ülemwõimu põhimõte perekonnas on püra-
datud neilt ajult, kui naine, ja ühes temaga terve pere-
kond, oli mehe pärisomandus, ning kui mehe perekonna
peaks nimetamine wastas tegelikkuse elule. Kuid jelle peale
waatamata, et olud muutunud, on see igiwanaft ajast pä-

ritud waade perekonnaõiguse normidesse kantud, mis kuni
täesolewa aastajaja tahekuumendate aastateni on alal hoi-
dunud. Selle põhjenduseks on toodud ifta ja alati see seiju-
koht, et perekonna olemasolu põhjened mehe tööle ja wa-
wale, kuna naine kui füüsiliselt ja waimlikelt nõrgem ole-
mus ise kaitset ja ülespidamist tarwitab; kuid antud kaitse
ning ülespidamise eest peab aga naine mehele alistuma.

Kui põhjendamatuks ning õhusrippuwana ojutub täna-
päewa majanduslike wõitluse ning kultuurilise arengu juu-
res ette toodud waide, on igale jalgel. Meie majandusline
oluford on loonud ihejaiswa naise, kelle olemasolu alujeks
on tema iftklik töö. Ka abielu ei wõimalda temale tööta
olekut, waid jamuti nagu mees, on ka naine kohustatud
perekonna heaolekuts taaja töötama. Kuigi juurema oja
abielunaise tööpõluts jääb kodune majapidamine ning
lastekaswatus, on see perekonna huwides ainult töö ije-
loomu muutmise — töö jaotamise põhimõttel, mis tegeli-
kult aga jama wäärutjega kui mehe wäline töö.

Meieaja kultuurriikide uue jeadusandlus on loobunud
eelpool toodud eelarwamijest naise iftu juhtes, ning mehe
ülemwõimu ettekujutusest perekonnas kui abielu ühtluse
jümboolist. Nii on teerajajats uuele waimule abikaasade
õiguslikkude wahelordade korraldamisel Rootsi riigipäewa
1920. aastal wastu woetud abielu jeadus, mis juba 1921.
aastal maksma hakkas. Temale on järgnenud Daani abi-
elujeadus 1925. aastast, ning arwawawasti leiab ka Norras
uus perekonnaõiguse kawa peatset wastuwoetmist.

Rootsi abielu jeaduses on abikaasade õigused ja kohu-
tused täiel määral mehe ja naise iftkute ihewäärutuslikkude
ning iheõigusluse põhimõttele rajatud. Temas on esime-
jena hindamist leidnud naise kodune töö, kui majandusline
wäärtus perekonna ülespidamijeks ning on esimesena kind-
lustust leidnud abielunaise piiramata teguwõime.

Samadele alustele kui Rootsi abielunaise õigusline sei-
jutord, soowiwad ka Cesti naiskodanikud oma õiguslikku
seijukorda perekonnas rajatud näha, mispärawft ka esitatud
märkused, mis puudutawad abikaasade õiguslike ja wa-
randuslike wahelordi, tsjaldamad Rootsi abieluõigusest wo-
etud põhimõtteid. Nimult mitteabieluliste laste kohta käi-
wad märkused tugenevad Soome mitteabieluliste laste
jeadusel 1922. aastast.

Ala kirjutatud on:

Cesti Naisorganisatsioonide Liit.
Cesti Naiste Karskussliit.
Cesti Mabeemiliste Naiste Ühing.

Miks on meil vaja uut perekonnaseadust?

Seadus, nagu seda jumala kohta waimukalt
õeldakse, on loodud inimese näo järele. Tähen-
dab mitte niipalju üksiku inimese näo järele, kui
ühiskonnas parajasti maksval olevate waadete,

tõekspidamiste ja tarwiduste järele. Seadus peab
olema ühiskonna liigetele kaitseks kuritahtliste
olluste omawoli ja ülekohtu vastu. Ühtlasi peab
ta ka olema nõrgemate kaitse. Niisugusena on

ta ühiskonnale paratamatult tarvilik, kuna ta määrab ära aluse, millel sünnib igapäevase elu toimingute reeglijärane ja rahulik arenemine.

Kui aga siiski võrrelda seaduse vastu eksimisel tehtud omavoli ning ülekohut sellega, mis aastatuhandete kestel on sündinud seaduslikkuse piirides ja seaduse enda nimel, siis ei tohi me praegu veel mitte ütelda, missugune neist võrreldavatest pooltest saab suurem. Igatahes on seadus oma puutumatus ja pühaduse autoriteediga kaitsenud ja sanktsioneerinud kõige suuremaid ülekohtuid ilmas, nagu orjapidamine, inimestega kauplemine, pärisorjus. Igal ajal on seadus olnud sõnakuulelik teener võimu käes ja peegeldanud valitsevat mõtlemisviisi. Ainult tilkhaaval ja pikaaegse arenemise kestel on seadustesse pääsenud inimlikkuse põhimõtted ja inimese kõige pühamate ürgõiguste tunnustamised sedavõrd, kuivõrd ühiskond ise kasvas ja arenes oma mõtlemises.

Rousseau kuulus lause „inimene on sündinud vabana“ — väljendab tänapäev endastmõistetavat tõtt, omal ajal aga oli vaja määratu suurt murrangut mõtlemises, et see algtoode pääseks tunnustamisele. Kas julgeksime siiski tõendada, et see põhimõte on praeguses ühiskonnas tunnustatud kõigi kohta kitsendamatu — ka naise suhtes? Ei! Praegune seadusandlus ei ole veel jõudnud niikaugemale, et ta julgeks naise isiku tõsta täieõiguslikuna mehe kõrvale.

Kui kellelegi suurt ülekohut on sündinud kõigi rahvaste seadustes, siis küll kõigepealt naistele. Ilmakord, mis kuni viimase ajani on püsinud naise isiku orjastamisel, on loonud seadused, mis naist seovad kätest ning jalust. Seadusandluses, mida siiani ainsaks ühiskonnas juhtinud mehed, on mõõduandev olnud mehe huvi, mehe vaade, mehe õigus. Nagu omal ajal tarvis oli talupoega maa külge kinnitada seadustega, niisama on naine seadusega kinnitatud perekonna külge, kelle suhtes tema kohused väga kindlalt on ära määratud, õigustest ta aga peaaegu ilma on jäetud.

Tuletagem meele, missugust ränka võitlust naised kõigil mail on sunnitud olnud pidama hariduse omandamise võimaluse eest. Kui kibedaks on kujunenud võitlus poliitilise üheõigusluse eest, mis kaugeltki veel kõigil mail pole lõpule jõudnud. Kuid need on alles esimesed sammud naise üheõigusluse kättevõitmise okkalisel teel. Siit peale alles algab see töö.

Praegune ühiskond, mis tugeneb perekonnale, on perekonnaseaduses kindlaks määranud need alused, millel ta tahab näha perekonnaelu arenemist. Kuna seaduste väljatöötajateks on olnud mehed ja naiste arvamiseiga sugugi pole arvestatud, kannab see seadus igalpool mehe ülevõimu ja ainumääramise õiguse märki. Naine neis seadustes on erandita käsitatud eestkostes vajalisena, tal ei ole määramise õigust mitte ainult ühise omanduse kohta, ei, ta kaotab isegi

sellegi õiguse, mis tal oli vallalisena — oma isiklikku varandust valitseda ning korraldada. Perekonna ja mehe autoriteedi moolokile on ohvriks toodud naise isiku vabadus ja väärtus. Laste emana perekonnas ei või naine ometi olla kaasaotsustaja nende saatuse määramisel. Tema töö perekonnas ei ole hinnatav seaduse silma ees, tema oleneb mehe heaksarvamisest, kes temalt võib nõuda enda tarviduste ärasalgamist, sõnakuulmist ja oma autoriteedi tunnustamist. Ja kui mees heaks arvab naise varandust või isegi tema isiklikku teenistusetasut kurjasti tarvitada, siis ei jää naisele sedagi nõrka troosti, et ta abi või kaitset võiks minna otsima kohtust. Õigus, mis ometi on kas või teerõvliigi, kui talle on liiga tehtud.

Ka Eestis ei ole lugu perekonnaseadusega parem kui mujal, vaatamata naise poliitilise üheõigusluse peale. Ennem veelgi halvem. Skandinaavias on juba maksvuselt uuema aja vaimust läbi imbunud perekonnaseadused, kus naise isiku üheväärtuslikkus on tunnustatud ja ühise abielu varanduse loomise näol naisele õigus antud osa võtta oma kätetööga kokkutoodud varanduse valitsemisest ja määramisest. Kuigi Lõuna-Euroopa riikides uus seadusandlus alles tagurlisem, on siiski valitsemas omad traditsioonid, mis osaltki pehmedavad iganenud seadusi. Meie oleme alles algajad niihästi seadusandluses kui ka kohtupidamises, sellepärast väljendub meie seadusandluses sagedasti argus, initsiatiivi ja tulevikku nägemise puudus, kohtupidamises aga üleliia täpne kinnipidamine surnud kirjatähest, arvesse võtmata elu.

Jälgides meie praeguse puuduliku perekonnaseaduse alusel peetavaid protsesse, peame sagedasti õige kurvale arvamisele jõudma väite kohta, nagu oleks seadus nõrkade kaitse. See perekonnaseadus igatahes, mille järele meil praegu kohut mõistetakse, ei kaitse kindlasti mitte last ja naist kui nõrgemaid pooli perekonnas, vaid annab täie voli mehele toimetada oma heaksarvamise järele. Mis rääkida „nõrkade kaitsest“, kui seadus last isegi kõige väetimas ja õrnemas ees ei kaitse isa füüsilise tooruse eest. On vast veel kõigil meeles juhul, kus kohtu all seisis isa, kes oma neljakuulise lapse oli siniseks peksnud. Kaitsjal aga oli võimalus surnud seaduse najal ette tuua, et isal õigus on oma last karistada ja kohus ühines selle arvamisega, nõnda et see „isa“ karistusest pääses.

Või kus on seaduse nõrkade kaitse ka niisugusel juhusel, kui mees naise ühes lapsega tänavale ajab ja naisele kätte ei anna ei tema riideid, pesu, ega isegi lapsele voodit. Kuuluvad ju praegu naise seljas kantavad riided mehe varanduse hulka ja naisel ei ole mingit lootust kohtu teelgi neid kätte saada. Kui aga niisugune äraaetud naine küllalt südi on algama uut elu oma kää peal ja tal õnnestub endale natuke varandust

koguda, siis jääb mehel võimalus tema elu hävitada. Niisugune juhus tuli ette hiljutises kohtupraktises. Naine, kes juba pikemat aega elas mehest lahusest iseseisvat elu, oli omale muretse- nud kolm lehma perekonna toitmiseks. Et aga neid kätte saada, andis mees oma sõbrale fiktiiv-veks- lid, kes mehe võla sissenõudmiseks laskis ära müüa naise lehmad. Vastutab ju naise varandus mehe võlgade eest ja seaduse täht sai täidetud!

Mis ütelda meie perekonnaseadusest niisugu- sel korral, kui mees — jällegi kohtupraktisest toodud lugu — naise meelituste varal niikaugele saab, et naine oma maja tema nimele kirjutab, mees naise peale seda minema ajab ja temalt väl- japatetud maja kingilepinguga krepoteerib oma armukese nimele, nõnda et naisel ainuke võima- lus veel jääb mehelt kohtuteel ülespidamist nõuda. On aga ka juhtunud seda, et mees naiselt viima- sele väljamõistetud ülespidamiseraha tagasi nõuab põhjendusega, et naine selle raha eest endale ole- vat ostnud — riideid!

Ja kui naisel korda lähebki okkalise kohtutee kaudu välja nõuda ülespidamiseraha, pole selle kättesaamine temale kaugeltki veel kindlustatud. Seadus ei näe ette abinõusid raha väljavõtmiseks mehelt, erandiks ainult juhus, kui mees on kind- lal palgal. Enamasti aga võtab mees, kes oma kohustustest tahab kõrvale põigelda, end ali- mentide väljamõistmise järele kindlast teenistus-

kohast lahti ja sellega on naine ning laps oma toetusest ilma. Ka uus hoolekandeseadus on puudulik selles mõttes, et ta vallalisele emale ei võimalda alimentide kättesaamist isalt.

Siintoodud näited praeguse perekonnaseaduse õiglusetusest ja erapoolikusest on ainult paar üksikut neist kurbmängudest, mis päev-päevalt maad leiavad meie kohtukodades. Ent kui palju naistele sündivat ülekohut ei jõua kunagi koh- tuteni ja kannatatakse ära vaikselt, tagajärjeks murtud elu ja hing. Kas ei ole see küllalt veen- vaks tõenduseks, et naised kogu oma jõu peavad kokku võtma paremate, õiglasemate seaduste läbisurumiseks. Et on otse kuritegeline üks- kõiksus laste vastu, kogu ühiskonna vastu jääda lootma ja ootama, et paranemine tuleb ka ilma nende kaasabit. See ülekohus, mis praegu sün- nib ühekülgselt ja erapooliku perekonnaseaduse najal, peab kaduma. Ja naised oma laste nimel peavad ühinema nõudmisel, et nende häält kuulda võetaks uue perekonnaseaduse elluviimisel.

Soovitan naistele, kes arvavad, et ilma nende hääleta küllalt läbi saadakse ilmas ja kõik ära tehakse, mõtelda natuke Montesquieu sõnade üle: „Ma ei suuda mõista, kuidas võivad vürstid nii healmeelisel valmis olla uskuma, et nemad maa- ilmas tähendavad kõik ja rahvas, et tema ei tä- henda mitte midagi.“

Helmi Jansen.

Kodukultuur.

Kui kõigi muude kasvatuste harjunud inimese häid kui ka halbu küsimuste kõrval on puudutatud ka kodust kasvatust ja on alla kriipsu- tatud selle tähtsust, siis on selle all peamiselt mõeldud vaid üht kasva- tuslist külge, on arvesse võetud ühe inimese otsekohest ehk kaudset kas- vatust mõju teise inimese peale, nagu see loomulik on vanemate ja laste, õdede ja vendade vahekorras, ehk üldse inimeste vahekorras, kes on koondatud ühte peresse. Et aga ka ruum kitsamas mõttes kõige oma erisiseseadega, surnud asjadega ja nende järjestusega üheks harmooni- liseks üksuseks, võib osutada täht- saks kasvatustlikuks teguriks, saada seda küsimust on meil vähe puudu- tatud ehk siis ainult laiemas mõttes, arvestades ainult avalikkude asu- tustega ja nendega ühenduses ole- vate ruumidega, nagu seda on kirik, teater, kool jne.

Iga inimene toob enesega kaasa avalikkusse oma kodu ilme. Küll ei oska meie seda tähele panna, ei ole

harjunud inimese häid kui ka halbu elu nähtustega, selle ümbrusega, mis võib olla algallikaks mitmekesise- matele eneseavaldustele ja mis voi- vad olla nii hästi esteetilist kui ka kõlblist laadi. Meie võime aga jul- gesti suure osa kõigist nähtustest kirjutada selle vaikiva ümbruse ar- vele, mis oma ilmaga on võimeline vormima inimhinge ja vaimu, alates kõige varajasematest eluaastatest.

Võib oletada, et isegi alginimene alateadlikult aimas, missuguse eeti- lise tähtsusega on inimesele tema kõi- ge lähem ümbrus, ühenduses nende esemetega, millega temal kokku- puutumist igapäevases elus. Vasta- sel korral ei oleks tema loomus teda sundinud, niipalju kui seda soodus- tasid temal tarvitada olevad puudu- likud abinõud, ilustama neid vähe- seid tarbeasju, mis temale olid va- jalikud. Inimene pole kunagi leppi- nud tarbeasjaga, millel ainult tarbe- väärtus, pole ka leppinud ruumiga,

mille ülesandeks olla ainult peavari, vaid tema on ikka otsinud ja ka leid- nud abinõusid, et sellesse ruumi luua oma tunnete vastukajastust. Varus- tades kõike kunsti mõtte ja sisuga, on inimene surnud tarbeasjad teinud hääletult kõnelejaiks sõpradeks, kes teda üle aitama peavad igapäistest muredest, on valanud neisse osa oma hingest ja loomisvõimest. Igatsus ilu järele, mis pesitseb igas inimhin- ges, on rahuldust leidnud eestkätt inimese kõige lähedamas ümbruses, tema kodus. Selles on väljendust leidnud parimad vaimlised ja hinge- lised eneseavaldused, mis hiljem on osutunud nii üksiku isiku kui ka ter- vete rahvaste juures kultuuriliste väljendusvõimete aluspõhjaks. Kodu on see, mida võime võtta mõõdu- puuks oma esteetiliste ja eetiliste tunnete äramääramisel.

Kõik need väärtused puuduvad aga meie kodul. Ta on meile küll armsaks saanud, teda oleme õppinud hoidma ja kaitsma, ta on paljunud

meile peavarju kõigis muredes ja rõõmudes. Kuid meie kodu on ka see, mille pärast meil on olnud piinlik igakord siis, kui mõni võõras on juhtunud meid külastama. Ja kui väljaspool meid hinnates on võidud kindlaks määrata mõni meid iseloomustav joon ning kui see osutub esteetiliste tunnete puuduseks, siis pea-

me paratamata sellele alla kirjutama, kui oleme otsekohesed.

Ei saa parata, meie kodu on nii mõneski suhtes veel algelises seisukorras ja kui meie üldse tahame tõusta kultuurrahvastega ühele astmele, siis tuleb meil eestkätt hoolt kanda oma kodu eest, tuleb loobuda nii mõnestki eelarvamisest, kombest

ja harjumusest, enne kui võime hakenemata avada ukse igale sisseastujale.

Kõigepealt tuleb meil aga enesetele selgeks teha see kasvatusline tähtsus, mis kodul kui kitsamal ümborusel on inimese elus. Sealt võrsub ja kasvab välja meie noorsugu, seal omandab tema oma kõige vastuvõtli-



E. N. Liidu majapidamise kursus Petserimaal. Kursuse juhataja pr. Koort.

Walge elefant.

Tagaindias, Siami kuningriigis leiti hiljuti noor walge elefant. Walgeid elefante peab Siami rahvas pühadeks loomadeks. (Walge elefant figuureerib nende riigivapis). Haruldasele leiule anti rahvuslik tähtsus. Looma metjast ära tooma läkitati terve jaatkond preestritega eesohjas. Väike, walge „ime“ ehiti halja pärjaga. Rahvas ohverdas talle küünlaid ja juhkruu. Ratab ju need väikesed kuluud sajakordjelt too õnnisus, mis käib imelooma jälgil: rohke riisilõiklus, lõppjatas kallispunde kaitsemetjades, koduloomade figuurid, tontertois, välislaen, rahu naaberriikidega, soodsad väljameotimised ja üldse kõik, mida vajab rahva heaolü.

Primitiivne rahvas, algeline mõttejuutus. Meie oleme siamlastest reaalsemad: ei vaja harast käega katsumat ja silmaga nähtavat imet, nagu walge elefant. Kuid noid hütve, milliseid siamlased usuvad saavutanvat õnnelooma kaudu, vajame meiega. Kindlasti!

Ent meie usume imet ainult idee, mõtte näol. Enne kui tegu saab teoks, läib tema eel idee, mõte. Heikjas idee, juur mõte sünnib hartva ilmale. Waft hartvemini kui walge elefant. Eriti hartva meil, kehwa põllu ja kadakase karjamaa õmanikkudel.

Halli taewa all, fitjastes oludes oleme harjunud leppima kõigega, mis ulatavuse poolest väitjerõditu. Piitlikult mõttes: kui Siamis leitub noor elefant on tubli warja juurine, siis jatkus meie kasfi juuruseftki „imeft.“ Teiste sõnadega — meie ideed ei tarwitjeks olla taewaniulatunud, waad kas wõi ainult meie kunstede ja kaskede latwadeni. Jftta olude ja mõimaluste piirides.

Kuid noor elefant sirgub juureks — ning meiegi ideed mõitjfid tulenevikus ulatuda kõrgemale, tähtede poole. . .

Mõndagi on julba saavutanud meie tagasihoidlikud, waikjed ja waikjed „imed“ — ideed, kirigi meie

mal ajajärgul omad esimesed teadmised, oskused, võimised ja tunded, millele edaspidine elu rajab oma nõuded. Ja need harjumused, mida noor inimene kaasa toob ellu kodust, need võivad olla nii sügavale juurdunud, et neist tarbekorral raske on loobuda.

Tahab kodu aga kaasa anda noorele inimesele omadusi, mis teda vastuvõtlikuks teevad kõigile väärtustele, siis peab kodu neid omadusi arendama ja kasvatama juba maast madalast, mitte üksi sõnadega ja tegudega, vaid iga üksiku esemega, iga üksiku nurga ja seinaga, terve ümbrusega, mis samal määral kui isa ehk ema murelik või rõõmus ilme on võimelised esile kutsuma mitmekesiseid tundeid ja tahteid. Oma inimlikkude tarvete rahuldamisega oleme vähenõudlikud ja lepime kõige algelisemate olukordadega, ja oleme sellega sel määral harjunud, et meis lugupidamine parema vastu tihti puudub. Nii mõnigi, viibides välismaadel, on pidanud punastama kaasmaalaste pärast, kes omist algelistest harjumustest pole suutnud loobuda ka võõras kodus. Meile võidakse julgesti ette heita tarviliku puhtuse- ja korraarmastuse puudust, sama julgelt võidakse seda meie koduse ümbruse kasvatusliku mõju arvele kirjutada. See on kahjuks nii! Ja kui nüüd arvesse võtame, et puh-

tus ja korraarmastus on üks esteetilise kui ka eetiliste tunnete alg-elementidest, siis selgub meile ka ülesanded, mis ees seisavad.

Meie esivanemad on omas hallis minevikus olnud ilujänusemad, on olnud varustatud suurema ilutahtega — see ilmneb selgelt neis mitmekesistes tarbeasjades, mis on säilinud ja millest igäiks kannab nende loomisvõimetele vastavat kunstilimet. Nendega on nemad hingestunud oma ümbrust ja neist hoovab praegugi meile vastu nii mõnegi helge silmapilgu meeleolu ses hallis ümbruses.

Meil tuleb veel palju õppida, enne kui suudame luua oma kodu niisuguseks, et see peidaks eneses kõike seda, mis on võimeline meid tegema tugevaks, värskeks ja elurõõmsaks ning meid aitaks hingeliselt ja vaimliselt arendada ja kasvatada uute väärtuste loomiseks. Vastasel korral ärgem kurtkem, kui meie noorsugu, kellele on tema õppimise ajal võimaldatud viibida korralikumatel oludes, kodule selja pöörab ja paremate elutingimuste poole püüab, kus tema tarvidused enam rahuldust leiavad.

Võib olla on meil seni vähe aega olnud kõige arvestada. Vast möödunud ajad on lõõnud haavu, mille parandamine on nõudnud täit jõupingutust. Suuremad ja tähtsamad

ülesanded on nõudnud täitmist ja pole mahti olnud tähelepanu pöörda vähem esilekippuvalile nähtustele, ja nii on jäänud kahe silma vahele nii mõnigi näiliselt tühine asi, mis aga sisuliselt võib olla nii suur, et sellest kõik muu oleneb.

Et meie aga jõuaksime täita kõiki ülesandeid, seks tuleb meil loobuda senisest tööviisist. Et näida virkade ja usinatena, rabeleme omis igapäisestes toimingutes ilma tõsisemate töötajajärgedeta. Ja see täieline töösüsteemi ja -distsipliini puudus, see rõõvibki meilt aja ja jõu oma kodu ilule, puhtusele ja korrale tarvilist tähelepanu pühendada.

Ja kui nüüd lõpuks kaalutledes tööjaotuse küsimust meie üldiste kultuuriliste nähtuste teostamisel, siis tuleb meil arvesse võtta eestkätt naist kui tõelist kodu loojat ja hoidjat. Siin on naisel suur ja ilus ülesanne täita kõike seda, mis on üheneduses koduga ja selle kultuuriga.

„Naiste hääl“ aga tahab omalt poolt soodustada oma veergudel mitmekesisemate küsimuste puudutamist, mis kuidagi võiksid olla olulised meie kodu korraldamisel ja selle kultuuri tõstmisel. Tahab siinkohal võimalust mööda esitada abinõusid ja näpunäiteid, mis osaltki võimelised oleksid üldiseid puudusi kõrvaldama.

A. Johanson.

pole neid vastu võtnud küllalt väärtuslikelt. Pole forraldanud rongikäike ega ehtinud algatajaid vaimsetega.

Ons iseenejelt tekkinud teatrid ja loolimaajad; sillad ja raud- ning kivibeed, traktor põllule, lennut õhku, elekter pimedamasjega provintsinurka; koolid, kurgused, nõuandekohad?

Naiste vaenlastele oleme juutunud tähelepanu pöörata oma elutahetele ja tööviimisele. Suurilm ujaldaab meie kätte juba jaoksje oma ebajumalast — tapiballist.

On meil põhjust natukemegi juubeldada või mitte? Ühikkasjus on leidunud küllaltajast loomaid, ergutavaid mõtteid.

Jääb üle veel juuvida midagi üldhüme taolist. Midagi värsket pärmi moods, mis paneks kerkima võõblemisi nõrgadki eluidud; muudaks meie ijeloomuhojast omaparvafeks meie mõnest küljest alles võõvikultuuri; pühiks nagu uue, krabeda, paenduma luuaga mineima kõik ühiseelulise kontja ja tolmui; hävitaks kadakad ja veitvõõjud. Ujemele ilmufks tüje

ja väärikas eesti ürgtüüp, kes paneks oma pihjati igake meie elu tehnikijelle; kes ei laenaks, vaid loofks algupäraft.

Kuuf aga võtta toda eesti omapäna, toda tüjedust ja vuhadust ijeloomusje, kui rahva keppä-rane enamusttüüp tikub kallduma hapruise ja loiduse poole, alludes passivõijest mõõrale mõjule, kui noored ei talha mõideldä lohebedega, et kasvada kangelas-teks, ja väjivad juba enne mõitluse algust?

Kes annab päästma idee?

Ülgem mureta. Idee on juba ijündinud. Tartkade peade marakambriift on ta leitud nagu noor valge elewant ürgmetijast.

Katva- ja ijihikindell r a h w u s l i i k a s t o a = t u s peab looma meie aatele vastava tüübi, uuendamä eestlase algfufju. Kuudas, milliste abinõudega, jellest jutustavad Tartus rahvustliku kasvatuise kongressijl mitmed nimekad ijitüd, kes muuide kuuluvad mitmesje erafondä.

Ülgem siis kord ka loomamaalijelt ägedaloomufijed ja hüüdtem:

Jooni E. N. Liidu Petserimaa laste ja emade nõuandepunkti tegevusest.

Maikuu 1925 a. avati E. N. Liidu poolt Petserimaal; suurte setu külade piirkonnas, maksuta laste ja emade arstline nõuandepunkt, mõttega viia valgust ja teadmisi tervishoiu alal kultuu-

ral, siis on arusaadav, et setude juures sellega pea igal sammul kokku puutud.

Eriti suur ebausik ja arusaamatus valitseb tervishoiu ja haiguste suhtes. Rahval pole aimu



E. N. Liidu Petserimaa esimese laste ja emade nõuandepunkti ooteruum.

riliselt kõige mahajäänumasse Eestimaa nurka. Viimaseks võib Petserimaad töega nimetada. Enamjagu täiskasvanuid, igatahes kaugelt suurem protsent neist, on täitsa kirjaoskamatud ja ilma mingisuguse hariduseta. Kuna ebausik seal laialt maad võtab, kus hariduse tasapind mada-

haiguste tõsistest põhjustest. Usutakse, et haigus hakkab teise inimese kurjast soovist, n. n. „kurjast silmast“. Mõned näited sellest: nõuandepunkti sõidab setu naine, kellel tütar kodus raskesti haige, arstilt abi otsima ja seletab tõsiselt ja lihtsameelselt, tütar saanud haiguse sel-

„Elagu uus idee! Elagu järjekordne „ime“! Elagu üksmee!“

Ühisele kardatjaleks midagi luua, millel põhinnõuetel, kaugseislatuud tähtsus.

Loomise tahe on juba loomise algus.

„Kõik hävitab see, kes tahab olla looja“, ütleb Nietzsche.

Luues uut, peab kindlustama tollele uuele arenemisvõimaluse. Mis halvab ja takistab, peab kaaduma teelt. Kõik ebarahvuslik peab hävitama.

Ehk teeb Tartu kongress alguse puhastus-hävitustööga?

Kas ei kuluks ehk purustada vastu Tartu „Wabadussõda“ erakondade tõrwapotid, mis sõjaldamad nii ohtralt vastikut värvi vastastikuseks mustamiseks poliitika nimel. Rahju on silmeist — noovist ja wamust, — kes on sunnitud lugema ajalehtede weergudest liig palju idillist arimeoindust!

Kongressil esineb umbes tosin referente. Kõik neist on teemis midagi rahvuslikku: rahvuslik waim

perekonnas ja jeltskonnas, rahvuslik ideaal, rahvusliku kasvatuse tähtsus jne.

Üks mõinud esineda veel üks referent teemiga: rahvuslik waim erakondade wõitlus-taktika jaunistajana ja peenendajana — (õpetuseks ja manituseks poliitikameestele).

Wõi pole tõrwapotid arstitud? Saab ehk tulesse tõstigi harvastama laiaajulist loõpimist tähtsate tegude juures?

On see meie päritud wiga, mida peame kandma jurmani?

Ehk tunneme tõrwapotid mõne mõjuwa wahendi mainitud wõe parandamiseks?

Rõõkaelsete ja õkitajate arstitakse ometi, miks siis mitte laiaajulist laimajaid, elukutselisi tõrwapotid?

Milmaal jünnib ime — idee jões sühtes?

Sünnib ta-kord, siis terwitame teda wäärilijest — nagu siantlased wastleitub walget elewanti.

Käo Orvik.

lest, et minnes naabri aeda jooksnud siga ära ajama, vaadanud naabri perenaine pahaselt tema peale ja soovinud temale selle kurja haiguse. Kas arst ei annaks rohtu kurja silma vastu?

Teisel juhtumisel tuleb abi otsima noor ema rinnalapsaga, rääkides, et lapsel „siu tõi“: laps olevat rahutu, kiskuvat pead tahapoole, nutvat palju jne. Katsunud küll kõik abinõud ära, mis selle tõve vastu olemas, aga miski pole aidanud. Küsimuse peale, missuguseid abinõusid ta siis

igal võimalik olnud pöörata, lõpuks aga on arstid ikka olnud võõrast rahvusest, venelased; setu naine ei oska aga peaaegu kunagi vene keelt. Kirjaoskamatus tõttu polnud tal võimalik ka raamatutest midagi õppida. Nii olid tema tervishoidlised nõuandjad ikka külalised ja nõiad.

Nõuandepunkti arstil tuleb sagedasti kuulda setu naistelt järgmist ütelist: „Küll om tu üits hüva asi, et võib tohtriga kõneleda oma keeles ja et ta om tulnu meid rumalaid siia õppama.“ Vii-



E. N. Liidu Petserimaa esimese laste ja emade nõuandepunkti arsti tuba.

tarvitanud, seletab ema edasi, et peksnud last oma laulatuse riidetega, lasknud nõida puudutada teda oma kepiga, sõnu peale lugeda jne., aga kurja silma vastu olevat raske abi leida. Selgub, laps on haige sellest, et toidetakse teda korralt. Rinda antakse igal ajal, kui laps aga vähe häält teeb, 15–16 korda päevas, samuti saab 3-nädaline laps suhkrut, putru ja mõnda muudki toitu. Muidugi ei suuda lapse õrnad seedimiselundid sarnasele koormamisele vastu panna ja haigustuvad.

Setu emale on aga see seletus uus ja uskumatu, sest kuidas võib ainult toitmisest midagi halba tulla? Sarnaseid näiteid võiks veel tuua rohkesti.

Arstirohtudena tarvitatakse kõiksugu oma-keedetud vedelikke, kõige rohkem ja igä haiguse puhul tarvitatakse aga viina ja liikvat (aetheri), mida antakse ka lastele, seepeale vaatamata, et sellega kasu asemel ainult kahju tehakse. Ja kust pidigi setu naine arstlisi ehk tervishoidlisi teadmisi omandama? Arst on olnud temale kättesaamatu, osalt selle tõttu, et neid Petserimaal üldse vähe, osalt — et maksulise arsti poole pole

mase sõnaga on õieti nimetatud nõuandepunkti tegevust. Sest pole kasu ainult sellest, et arst ütleb: „kurjast silmast haigus ei tule“, ja kirjutab rohu. Setu on sama umbusklik, kui ebausklik. Peab temale pikalt ja laialt seletama, kuidas haigusi tekitavad pisilased, imetillukesed olevused, kes elavad ja siginevad. Peab võtma abiks pildid ja tabelid ja viima teda ka mikroskoobi juure, et tal seletus saaks arusaadavaks. Nii viisi hakkab setugi asja vastu huvi tundma, esitab küsimusi ja ütleb lõpuks: „too võib küll õigus olla,“ jääb siis mõttesse ja arvab vist, et maailm on siiski teistsugune, kui tema seda ette kujutanud.

Võib öelda, et selle poolteise aasta jooksul, mil laste ja emade arstline nõuandepunkt Petserimaal töötab, on ta suurel määral setude usalduse võitnud. Ja võib loota, et setu sammub, ehk küll visalt, kuid siiski järjekindlalt mitte ainult üldhariduse alal, vaid ka tervishoiu suhtes, valguse poole ja loobub järkjärgult oma endisest ebausust ja ebajumalaist.

Dr. Linda Juhkam,
Petserimaa l. ja e. nõuandepunkti juhataja.

Ellen Key kasvatussteadiasena.

Uuendaval aastal juri Rootsis tuntud naiskirjanik Ellen Key. Ta oli sajangute pöörde huvitavamaid naisi — oma juure hariduse, oma laialdasste huvide ja ka oma ihejeiswate, omapärase waadete pooldest. Teiste kiisimuste hulgas oli ka kasvatus üks neist, millele ta erilijest palju tähelepanu pööras. Sa-jangu algul ilmus tema raamat „Dapje aastajada“, mis pühendatud just sellele kiisimusele.

„Dapje aastajada“ — selleks pidi tema lootujes jaama kahetümnes aastajada. Dapje aastaja-jaks jes mõttes, et tähtsamaks ülesandeks, kõrge-maks aateks jaaks laps ja tema kasvotamine kau-niks, terveks ja targaks inimejeks. Sest neid oma-duji tahab E. Key näha kasvatuje ideaalina, waasta-walt nende arendamijele olgu tema nõudmiste järelle korraldatud kasvatuje töö.

Huvitaw E. Key kasvatussteoria juures on, et ta alustab kiisimust laste wanemataga. Tema waa-matu esimehe peatiki peakiri kolab: „Dapje digujest omale walida wanemaid.“ Ta käsitab siin põhi-mõtet, mis praegusel ajal kiil mitte uus ei ole, kuid mille teostamijest siiski weel wähe märgata, nimelt — et ainult nii waimlijest kui ka kehaliijest terwed inimejed tohjuwad elu edasi anda. See nõudmine on teaduslikult põhjendatud: me teame, et laps ei päri wanematelt mitte ükski nende wõimust, waid ta pä-rib ka nende waimlijäi omadusi, nende kalduwusi, ta pärib jagodasti ka nende haigusi. Sellepärast peaks abielud käima kindla eelkontrolli alla. Pärandata-mate haigusstega (nii näit. mõned liigid waimu-haigusi) inimestele, siis surikalduwusliistele isikute-le, üldijest kindra terwijega inimestele peaks olema keelatud abielu, woi peaks jee abielu olema steriilne. Abielu peab olema keelatud liiga noortele ja liiga wanadele, jest nende lapsed on enamasti nõrgad. Üldjse olgu abielu sõlmimise juures tähtsamaks kiis-imujeks — misjugune laps jümitib jellest abielust.

Omial ajal aratäs juurt tähelepanu ja paiguti juurt meelepaha tema nõudmine kergendada abielu lahutamist. Ta kiinitab, et kuna abielusid jagedasti wäga kergemeeljelt sõlmitakse, ei ole kergemeeljed lahutusjed juugugi nii jagedajed, eriti siis, kui pere-konnas on lapsed. Aga lahutus on tarwilik, jest edasi elada ekslikult sõlmitud abielus on piimaw ja ebakõlbline.

Teine tähtis kiisimus, mida puudutab E. Key enne, kui ta otjekohje kasvatuje kiisimust arutab, on naiste töö kiisimus, eriti just naiste töö wabrikutes. Ühendujes jelle kiisimujega tuleks puudutada E. Key juhtumist naiskiisimujes. Jeda nimetatakse ilka naisõigustlajeks, ja ta oli jeda ka toepooldest, kuid oma laasõegjete naisõigustlastega jattus ta sage-dasti wastollu. Üks kiisimujest, kus jee wastollu õige juur, on naistöö kiisimus. Sa-jangu pöördel olid naisõigustlajes weel ägebab emakaitse ja naistöö-kaitse seaduste wastajed. Nad nägid neis tahtijust

oma tööala wabas walimijes, nägid neis tülitawat eestkojtmist. Ja just naistöö kaitjese paneb E. Key ääretut rõhku. Ta ütleb kiil, et igal naisel on õigus oma terwijega talitada kuidas ta tahab, tähendab ka jeda rikkuda. Kuid tehes jeda mõtab naine enejest siiski ühe õiguse — jaada emaks. Sest kellelgi ei ole õigust jümitada wiletjat, kindurat last. Aga statistika on jelgitanud, et raske wabrikutöö noores eas, öötöö, töö mõnes wabrikus (näit. seal, kus walmistatakse tinawalget), siis raske töö raske-jalgjuse ajal mõjuwad halvasti lapse terwije peale. Samuti on kahjulik Dapje terwijele, kui töö tabistab ema oma last ije imetada. Sellepärast nõuab E. Key kindlaid seadusi, mis kaitsejid ema järeltulewa juo nimel.

Kasvatusstös enejes paneb E. Key peardõhku omapärajuse arendamijele. Sellepärast on ka ka jelle wastu, kui kasvatajad alataja käskude ja keeludega end lapse ellu jegawad. Mitte jelles ei jei ja kasvata-mine, et meie igal filmapilgul lapsele ette kirju-tame, mida ta tegema peab, waid jelles, et loome talle jarnaie ümbrüje, kus tema ijeloomu ja mõis-tuje jaatarwad kiiljed juodjalt jaakid areneda. Sar-nane kasvotamine on tagajärjerikkam, kuid ühtlasi ka palju rassem, jest siin langeb peardõh kasvataja eestjuu peale.

E. Key ütleb, et meie ei pea mitte tahtma teha lapsest jeda ehk teist oma plaanide järelle, waid pea-me lastma areneda teda enasti omas rikkas oma-pärajuses. Ja kui märfame lapse juures juoni, mis näiwad eitawatena, siis wõib neid ometi kasvotada jaatamajeks, nii näiteks jonnakust ijew. mufindluseks, edemuust jeltskonditkujeks jne.

Kõige rohkem wõitleb aga E. Key praeguste ka-ristuswiiside, eriti ihuwaristujes wastu. Ta ütleb, et wanemad, kes lapsi tööwad, näitawad jelleaga üksnes oma kasvotamatust ja tahtjumatamatust ja ei jaatwita häid tagajärge, waid itutjuwad lapses wälja kibeduje, alandujes tunde ja kasvatarwad jahalikkust ja wale-likkust. Sest ükski asi ei jümi last nii waleutama, kui hirm häbistatwa karistujes eest.

Ka koolis tahaks E. Key näha palju uuendusi. Ühteks on ta juba liig wanaie laste kooliskäimijes wastane. Eriti ei poolda tema aga lasteõedu, jest ta arwab, et kui lapsed liig wana juures hulgas koos on, ei jaa nad areneda omapärastelt.

Tähtjam uuendus, mida näeks E. Key hea mee-lega koolis, on juurema rõhu panemine lapse ihe-gegujesele ja ihejeiswale waatlemijesele, jest jarnastelt jaatutab ta parimenti oma eesmärfi: arendada Dapje mõimeid.

E. Key'l on praegusaja kasvatussteoreetikute seas oma kindel koht, oma arwamine, millega arwesta-takse. Mõned tema nõudmised näiwad wafi käre-meeljed, kuid üldine juoni on huvitaw, eluline ja hästi põhjendatud.

Ella Susi.

Film naiste elust.

Ühe ema kurbmäng.

Üheksa kuud vangi mõistis Emmeringi kohus Saksamaal naise, keda süüdistati tapmises ja tapmise katses.

Kaebelune on tislari naine. Abielu, milles tal kaks last, 4-aastane tütar ja poolteise-aastane poeg, polnud sugugi õnnelik. Mees oli väga äkilise vihaga, kaotas endavalitsemise vähemagi põhjuse juures, peksis naist ning lapsi. Nädalas teenis ta meie rahas umbes 5000 marka, sellest pidas ta aga 3000 omale ja ainult 2000 andis ta naisele, millega see perekonda pidi toitma. Kui ta läbi ei saanud, ähvardas teda peksmine. Kord õhtul, kui jälle hirmus tüli raha pärast maad leidis mehe ja naise vahel, hüüdis mees: „Hüppa ometi aknast alla või tee midagi, et ma sinust lahti saaks!“ Meeleheitele aetud naine vastas: „Jah, teen küll, aga lapsed võtan kaasa.“ „Küll ma saan sellestki jagu“, vastas mees.

Varsti läks asi niikaugele, et naise enam raha polnud piima ostmiseks väikesele. Ta võttis mehe palitu ja viis selle pandimajja — ilma mehe teadmata. Mõne päeva pärast sai mees seda teada. Vihaga ähvardas mees naise tappa. Kui mees välja läks palitult ära tooma, kirjutas naine jumalagajätmise kirja mehele, pani selle kööki lauale, sulges siis kõik ukse korteris, keeras gaasi kraanid lahti ja läks lastega voodisse. Mees tuli peale lõunat koju, murdis ukse lahti ja leidis naise meelemärkusetult voodis, väiksem laps oli sealt maha kukkunud ja seega pääsenud, kuna gaas ainult teatud kõrgusel seisab. Ema suudeti päästa, suurem laps aga oli juba surnud.

Naise meeleheitliku teo tagajärg oli tema vangistamine ja kohtu alla andmine tapmise ja tapmise katses pärast.

Kohtu ees tunnistas ettekutsutud abielumees enda tõeliseks süüdlaseks. „Kaks kolmandikku süüst pean ma enda kanda võtma,“ kirjutas ta vangisolevale naisele. „Ma oleks pidanud rohkem andma perekonna üles-

pidamiseks, siis poleks kõike seda juhtunud.“

„Kas on tõsi, et te oma naise leides voodis surnud lapse kõrval, temale veel rusikaga vastu nägu löite?“ küsis kaitsja mehelt, kui arutusele tuli naise enesetapmise katse.

Pisarais vastas mees: „Jah, ma tegin seda, kahetsen aga seda väga.“

Nagu juba öeldud, mõistis kohus naise üheksaks kuuks vangi, arvesse võttes pehmeid asjaolusid. „Mehele ei või pahaks panna, et ta vihastab kuules, et naine tema palitu on panti pannud“, ütles kohtunik oma otsust põhjendades. Siiski eksib ta. Kel iganes veel süda rinnas, see tunneb kaasa naisele, emale, kes mõtles kõigepealt oma laste peale ja neile piima muretsemiseks panti viis mehe palitu. Naine ja ema täitis seda kohust laste vastu, mida unustas nende isa.

2. Ja veel ühe ema kurbmäng.

Mees on maaler, juba ligi pool aastat ilma tööta. Kolm last, kõige vanem kuueaastane, kõige noorem neljakuune. Kõik, mis korteris iganes paremat ja liikuvat, on müüdüd ja söögiks vahetatud. Niihästi mehele kui ka naisele on jäänud ainult veel seljas olevad riideräbalad ja mõned sängis laste katteks. Väikesest toetusest, mis mees saab tööta töölisena, jätkub vaevalt mustaks leivaks. Lapsed — on ilmselt rahihtlised, suurte kõhtudega ja peenete jalgadega.

Vaestearst, kelle juure ema viib haige tütre, leiab selle kannatavat äärmise alatoitluse all ja kirjutab ette toitmisviisi, mille järele ema peab käima. Toidusedelis on ette nähtud piim, või, munad, liha, puuvili jne., rammus buljon, juurvili mitmekesiselt valmistatud.

On's arst meeletu, et ta ei näe, kellele ta seda kirjutab? Või tahab ta omale nalja lubada vaeste kulul? Kas võiks oletada seda inimesest, kes päev-päevalt puutub kokku elu suurima viletsusega ja peaks olema jõudnud otsusele, et tema jõuetu on aitama seal, kus puudus ja nälg teevad oma halastamatut tööd? Ei. Vististi teab ka arst, mis ta teeb.

Ta kirjutab seda, millest ta teab, et see aitab. Kuid ei ole ka mitte tema süü, et elu väärtusetuks muudab tema ettekirjutused. Selle paratamatuse äratundes on tema osa lõpetatud. Ent mis peab ütleva ema oma haigete laste juures? Teades, et abi on olemas, et ta aga seda ei saa oma lastele anda. Et see on neile, kel on tööd, kel on raha...

3. Siberi krüsantheem.

Jaapanis suri vaesuses, oopiumi ohvrina geisha Kiku Degami. Veel mõni aasta tagasi oli ta kuulus ja austatud rahvusliku kangelasena. Lehed jutustavad tema kummalise ja ühtlasi kurva saatuse loo.

Kiku Degami oli väga kena ja andekas geisha Jokahamas. Tema elukutse aga ei meeldinud temale sugugi, sest ta ihkas midagi muud. Ta igatses korda saata suurt tegu ja olla kasulik oma isamaale. Kui 1920. a. Jaapani väed Vladivostokis maabusid, et vastu minna Vene punasele väele, tundis Kiku Degami oma tunni tulnud olevat. Ta ruttas kindralstaapi ja tutvustas seal oma plaani... Varsti võeti ta vastu sõjaväkke vabatahtlikuna ja saadeti sõjaväljale. Varsti ilmus linna, kus asus punase väe staap, ilu ja tarkuse poolest silmapaistev Hiina kur-tisaan, kes oskas enda ümber koguda punase väe juhatajaid ja võita nende usalduse. See oli sama Kiku Degami. Hulk aega pidas ta ühendatud punase armeega ja andis salakuulajana oma maale kõige tähtsamaid teateid. Mõnikord rippus tema enda saatuse juuksekarva otsas. Muuseas läks tal korda õigel ajal hoiatada jaapanlasi ja seega tervet rügementi päästa kindlast hävinemisest. Kuid ka teisi kangelasestegusid loetakse tema teenete hulgas. Kui sõda lõppes, läks tal korda põgeneda ja kõrvalisi teid kaudu Jaapanisse tagasi pääseda.

Kodumaal võeti Kiku Degami vastu suure vaimustusega. Ajakirjandus ülistas teda oma rahva Orleani neitsiks, valitsus annetas temale kõige kõrgema autähe ja suure tänuadressi. Sõdurid ristisid tema „Siberi krüsantheemiks.“ Siis aga —

jäeti ta unustusse. Vaene kangelanna nägi end sunnitud olevat ülespidamise võimalust otsima. Ta asutas pesuäri, see aga ei läinud. Et kuidagi elada, hakkas ta jälle geishaks kuskil Nagasaki teemajas. Kuid pettumus ja ilusate unistuste luhtaminek murdsid tema elujõu. Ta andus oopiumile ja nütüd alles, kui ta suri, tuletati teda jälle meele. Kuid hilja...

4. *Ena ise uputas oma lapse.*

Harjumaal, Keila vallas leiti ühe talu karjamaa kaevust sündinud lapse surnukeha, kel nõoriga kaela oli seotud paekivi tükk. Lapse emaks oli noor taluteenija, kes Tallinnas

sunnitunud lapse maale tulles oli ära hukanud. Kui ta rasedaks jäi, oli tema senine sõber teda maha jätnud ja nõus olnud teda kosima vaid siis, kui tal last „kaelas ei ole.“

Kohus mõistis oma kohuse kritegeliselt unustanud ema 12 aastaks sunnitööle. Muidugi ei küsi meie kohus, kes oma otsuse teeb surnud seadusetähe järele, missuguse osa selles õudses loos pidi lapse isa etendama ja missugune osa vastutuses temale oleks pidanud langema.

5. *Kes suudaks lugeda väetite laste kannatusi.*

Eelmisele ei anna õuduse pooltest järele see lugu, milles küll süü ja

vastutus teo eest langeb ainult naisele. Viljandimaal elutsev Irina Kohv, 33-aastane, oli läinud lesele mehele, kel esimesest abielust 2-aastane tütar. Naine, kes minnes lapsega mehele, oleks pidanud endale ütleva, et ta endale võtab ka emakohused selle lapse suhtes, ei suutnud siiski toime saada oma õelusega. Et võõrastütart, kes temale tüliks oli, kõrvale toimetada, meelitas ta selle keldrisse ja lükkas ta seal taarinõusse, kus laps uppus. Naine lootis vastutusest pääseda üteldes, et laps ise on taarinõusse roninud. Ent mehele ometi tunnistas ta oma jälgi teo üles ja mees andis ta kohtuvõimude kätte. Kohus mõistis võõrasema 10 aastaks sunnitööle. h-i.

Hoolekandetöö ja naine.

Hoolekannet meil on alles välja kujumemas. Kuni hoolekandeseaduse maksimaalkanniseeni, s. o. 1925 a. teise pooleni, ei olnud meil hoolekannet tõsisel mõttes olemas. Meil anti toetusi abivajajatele ja sedagi ainult sel määral, mil omavalitjused jelleks summe olid eelarvesse võtnud, ja millised summad tühti väga juhustlikud olid ning kuidagi tarvidusele ei vastanud. Abivajajatel ei olnud mingit õigust üldse abi saada, ehk mingivõrgusel kindlal määral seda saada. Kuidagi seadus praegu hoolekande omavalitjusele kohustavaks teeb ja igale abivajajale õiguse annab häda juuruse kohalt abi saada, ei ole omavalitjused seda kohustust täies ulatuses teostada suutnud, sest et valitjus ja rahaminister seni omavalitjustele vastavaid tuluvõimalusi veel juhutanud ei ole.

Seadus sunnib aga nii omavalitjust kui valitjust allikand leidma, et seadust täita.

Hoolekandeseaduse teostamine praegustes oludes, kus meil ainult haiguskindlustuseadus tööstustöölise kohta maksas, kujuneb tegelikult kõigi muude kindlustuseaduste asetäitjana. Väljaminekuid hoolekande illesanneteks on ka paratamatult sellepärast seni palju suuremad, kui muud kindlustuseadused (vanaduse, invaliiduse, lestekede, tööpuiduse vastu jne. kindlustuseadused) veel maksma ei ole pandud. Seega tuleb meil otsekohelelt tunnustada, et omavalitjustel ja riigil praegu paratamatult suur osa väljaminekuid katta tuleb, mida tõelisele tööstus ja kaubandus katma peab. Väljenn illesanne hoolekandeküsimuste arendamisel on seega ka kindlustuseaduste väljajehitamine. Hoolekande kulud on ainult nende ühiskondlike hädade pehmenemiseks määratud, kus ühiskond veel ei ole suutnud korraldust luua, et oma lihtmeid nende oma töö läbi kindlustada.

Hoolekande töö väljajehitamine nõuab palju tööd

ning jõupingutust eriti meie naiskondanikele. Hoolekandeseaduse tegelikult teostajaks peaks olema naine ja see töö kujuneb ka paratamatult naise tööks, nagu jeda teiste maade eeskujul näitab.

Tähtsam ala hoolekandetöös on kahtlemata hoolekannet laste eest. Seadus on siin ainult üldpiirid tõmmanud, mõndagi puudulikult väljendanud ja mõndagi hoopis ittemata jätnud. Selles osas on tunne, et jeda kiitumist on vähe ema ning kasvataja kaalunud. Sga hoolekannet lapse eest on aga eeskätt kasvatanisüüsimusega seotud ja seadus oleks pidanud jeda ka alla kriipsutama, ning jelles sihis kogu lapse eest hoolekande üles ehitama. Lapse eest hoolekannet peaks oma piirkonda võtma lapse hooldamise kättist alates, ning tema mitte üksi valmistama ifeseiswale tegemisele, maid jelle tegemisele asetama ja ka siis veel ei tohiks ta teda silmist kaotada. Ta peaks lapsele ifeseiswale tegutsemise eimestel aegadel koets ja nõuandjaks olema. Meie hoolekandeseadus ei tee jeda ja meie hoolekannet organifitsioonid ei ole jeda-wõrd välja arenenud, et jeda puudust tegeliku tööga täita. Meie hoolekannet all olemad lapsed ning suurem osa noorfoost jääb täiesti enda hooleks sel ajal, mil ta võib olla kõige enam abi vajab, see on oma jalgele ajudes. Meie hoolditsemise rinnalaste eest, hoolditsemise õpilaste eest, aga ei hoolditsemise noorte eest, kes ei tea, kust oma teadmistele vastavat tööd leida, kuidas iidises vabdas elumõitluses end leida ja omale elamistõrimaluse kindlustada. Ei ole ime, kui just paljud hoolekannet lapsed väljatavad ja murduvad ning iidiskonnale eaproduktifitseteks või maenulisteteks litgeteks muutuvad. Peale hoolekannetõbede, hoolekannet-kasvatajate on siin noorte nõuandjad, noorte kutsevalit, noorte iidiseinimajad -- illesannet, kus naine tänuiliku tööpõllu omale looma peab.



Alma Ostra-Oinas.

Tallinna linnanõunik ja linna hoolekande osakonna juhataja.

Leine valusam küsimus on meie korterihäda ja madalad palgad, mis järeldufi ellu kutsuvad, kus hoolekande seisukohast ilmtingimata tuleks vastav korraldus luua. Siin on jälle naistöötajate ülesanne küsimust laiendada ja süvendada. Korteri kütuse ja kalliduse tõttu on korterid üle kuhjatud elanikest, mõõrad tiitarlapsed ja noormehed elavad ühes ruumis külg külje vastu; perekonnad, kus noored täiskasvanud ja poolealised tütreid, on jäänud ühiskond mehi kaastüürilisteks mõtma, ja hakkavad haiged magavad üht ühes ruumis terve perekonnaliigetega. Kütte kottuhoidmiseks kuulutatatakse vähe ruume, ema olles tööl, on korter must ja lapsed tänava hoolets. Siin on eeskätt jälle naise ülesanne nõu ja abiga juurde rutata. Naise ülesanne on läbi juruda omavalitsustes perekondade nõuannet ning korteri inspektiooni täiendamist nõuande ja hoolekandega.

Ka vanade eest hoolekande on eeskätt naise ülesanne. Siin võib ta nii ravitsejana kui ka aitajana tegev olla, jeda enam, et edaspidi kindlasti vanade kodudesse tung väheneb, kui vanadele kodune toetamine nii suureks tõuseb, et sellega hädaqi pärast ära elada võib.

Ka välismaail on naise töö eesõigustust hoolekande alal loorvitatud; ühes asjas ainult piüütakse tõendada, et mehe kaastöö olewat tarvilik, nimelt üldkorralduste loomisel ja uute kavade väljatöötamisel. Naine olewat kohajem täidesaatvaks tööks. See väide on kindlasti aluseta. Kui naine töösse praktiliselt süveneb, suudab ta kindlasti ka teoreetiliselt neid küsimusi edasi arendada. Kui see seni teistil on olnud, siis ainult sellepärast, et naine üldse alles esimesi samme teeb kutselise ja ühiskondlise töö alal.

Meil on see ala üldse alles välja arendamata ning loodame, et meie naine eeskätt hoolekande välja arendab ja seega ka oma töötubliduse tõestab.

Alma Ostra-Oinas.

Naisliikumisest.

Naisliikumine tema kõige laiemas ulatuses, mida rahvusvaheliselt nimetatakse feminismiks, on sõna, mille pärast on kulutatud palju tinti. Väike sõna, mis nõuab enesele eluõigust ja mille vastu juba vanast hallist ajast saadik mehed ja suur osa naisi on leidnud ühise pinna võitluseks, hoolimata rahvuse ja usu vahedest.

Vanaaja naisliikumise vastased on vaimlised isad selle praegusaja vastastele; nii ühed kui teised näevad selles hukkamõistetavat ajavaimu avaldust ja on pannud vande alla ning kuulutanud linnupriiks selle väikese sõna. Kuid hoolimata sellest sammub naisliikumine edasi ja avab enesele ikka jälle uued teed. See pole väike võit, kui arvesse võtta kõik ennustused, mis on kuulutanud ses suhtes nõrgema soo allajäämist.

Juba vana Pythagoras kuulutas: „kõik, mis

teevad mehed, on täiuslik, naised loovad ainult pimeduse ja segaduse“.

Aeschylus ütles: „targad mehed peavad vihkama naissugu.“

Isegi ristiusu kirik ei tunne alguses kristlikult naiste suhtes. Tema kuulutajad hüüavad isegi: „Häbi mehele, kes võtab kuulda naise nõu!“ kuna ometi lugematud naised on olnud oma meeste jaoks vaimuks.

Ja isegi veel meie päevil leidub küllalt palju neid, kes satuvad ärevusse juba sõna „feminism“ puhul, selle väikese süütu sõna puhul, mis naistele muud ei nõua, kui juba vana prantsuse revolutsiooni aegset 1789. aasta kuulutust: „Vabadus, üheõiguslus, vendlus!“

Kas tõesti neid põhimõtteid kuulutati ainult seks, et neid raiuda monumentidele? Kas mitte

maailma südametunnistus, mis neid on omaks tunnustanud, ei tahtnud neis põhimõtetes luua uut elu suuna, mis põhjeks lugupidamisel isikust ja õigluse ning solidaarsuse tunnetele?

Sel viimasel juhtumisel tundub vastolu naisliikumisele mõttetuseks, isegi enam: see on suur viga, sest kui suured põhimõtted, mis kuulutatakse välja inimsoo nimel, maksavad ainult poole inimsoo kohta, siis kaotavad nad oma väärtuse.

Oo, meie tunneme hästi neid väiteid, mida meie vastu ette tuuakse, perekonna ja kodukolde kaitse nimel:

Mis saab kodust ja perekonnast, kui naine sealt välja tungib? Millisena kujuneb kogu meie sotsiaalne elu, kui naine selles omab oma iseseisva osa, oma enese töö, püüdmise ja auahnu-sega?

Mina aga usun, et see naine, kes elab oma iseseisvat elu, kes tunneb elu kõigi tema raskuste, võitluste ja pahedega, see naine on palju väärtuslikum sellest nukukesest-naisest, kes on kõige suuremaks vastaseks naisliikumisele ühelt poolt, ja kelle väärtus kodus ja seltskonnas on väga küsitav.

Naine, kel on oma töö ja omad huvid ning vastutustunne, tunneb ka oma perekonnaga vastutusrikkamalt kaasa selle rõõmusid ja muresid, jagab sellega kõik püüded, nii sotsiaalsed ja poliitilised kui ka perekondlikud.

See on perekonna uuestisünd, kui naine selles omab mitte ainult naise ja ema, vaid ka inimese seisukoha.

Abielu, mille sõlmivad inimesed, kes on mõlemad sisemiselt vabad ja arenenud isikud, abielu,

mis ei tunne õiguslisi kitsendusi kummagi poolele — see on alles õige abielu. Ainult sarnases abielus, kus on peale isikliku abielu õnne veel rahuldus omast tööst ja selle töö tagajärgede tunnustus, võib valitseda tõsine õnn ja rahuldus. Mehe ja naise üheõiguslus ei võiks luua mingit kardetavat vastolu abielus, nagu seda kardetakse, vaid ta tõstaks ümberpöörduvalt naise energiat, ta looks selles uue, tuumakama vaimu ja tegevuse.

Üheõigusline abielu annaks sotsiaalsele ja poliitilisele elule uue hoo, mille sihiks oleks suurel määral vendlus ja rahu rahvaste vahel.

Ei tohi unustada, et naised on rahva kasvatajad ning et just ema peab juba hällist peale lapsesse istutama selle rahuarmastuse ning teistest lugupidamise vaimu, millest meie loodame inimsoole ilusamat tulevikku. Ta peab aga ka seadusandlisel alal kaasa kõnelema ja alal hoidma seda vaimu.

See uus vaba naine saab äratama enese vastu sügava lugupidamise ja mehed jõuavad siis veendumusele, et naine ja ema on ka isikud, kes vastutavad ise oma tegude eest ja on ka tõeliselt vastutusvõimelised.

Kõlbluse ja õiguse mõisted ei saa sellel uuel naisel olema kivinenud ja kuivad kombelse põhjened mõisted. Tema saab neid tundma sotsiaalse korra vajadusena, sest täieliku üheõigusluse järelkusena on kõik inimesed ühesuguselt heatahtlikud ja vastutavad oma tegude eest nii jumala kui inimeste ees.

Printsess Alexandrine Cantacuzène.

Rumeenia Naisliidu juhataja ja
Rahvusvahelise Naisliidu abijuhataja.

Cesti Afadeemiliste Naiste Ühing Rahvusvahelise Afad. Naiste Liidu liige.

Käesoleva aasta aprillikuul ajutati Cesti Afadeemiliste Naiste Ühingu Ühingu siht on:

1) Koostada ja arendada afadeemilise haridusega naiste ühiseid huve;

2) Kaasa aidata naiste õiguslike olukorra lahendamisele, nii afadeemilise kui ka ühiskondlike ja riiklike elu alal;

3) Kaasa aidata nii vaimiliselt kui aineliselt naiste kõrgema hariduse siivendamist ja edendamist;

4) töötada kontaktis teiste maade afad. naiste ühingutega ühiste sihtide saavutamiseks.

C. N. N. Ü. näeb ette kontaktis töötamise Cesti Naisorganisaatsoonide Liiduga küsimusis, mis ühiste huvidega seotud.

C. N. N. Ü. juures töötavad järgm. komisjonid:

1) arhitekti komisjon, mille ülesandeks on koguda informatsiooni afad. naiste hariduse ja tegevuse kohta Cestis;

2) propaganda komisjon, mille ülesanne on ühingu sihtide ja tegevusega tutvustamine;

3) hariduskomisjon, mille kutsepiirkonnas on naiste haridusküsimused;

4) juriidiline komisjon, mille ülesannete hulka kuulub naiste õiguslike küsimuste selgitamine.

5) Rahvusvaheliste sihtide arendamine, abirahade küsimused ja R. N. N. Ü. põhikirjas ettenähtud vaimlike koostöö tegevus kuuluvad eesmärgul juhataja sihtide hoolde.

R. N. N. Ü. on ehitatud 27 riigi rahvusvahelise ühingu. Liidu põhimõte on: arendada rahvusvahelise sõpruse ja arusaamise ja kaitsta ning arendada afadeemiliste naiste ühiseid huve kõigis mais ning kaasa aidata naiste heisutorta lahendamisele üldse.

Liidu juures töötavad alaliselt järgmised komisjonid:

1) Rahvusvaheliste sihtide komisjon, mille ülesanne on arendada rahvusvahelise sõpruse ja arusaamist.

2) Komiteed a) abirahade joetamiseks ja b) abirahade määramiseks neile Liidu liigetele, kes teaduslikel alal edasi töötada tahavad. Rahvusvahelised abirahad jagunevad kahte liiki:

- 1) senior Fellowship; ja
- 2) junior Fellowship.

Õhimee juures on aastas 300 naelsterlingit + reisiikulud; teise juures on aastas 250 naelsterlingit + reisiikulud.

Peale selle on veel ühikute rahvusliste ühingute poolt lühema või pikema aja peale antavad abirahad. Nii avaneb siis ka Eesti naistele, kes teaduslikel alal edasi töötada tahavad, võimalus kandideerida oma rahvuslike ühingu kaudu ülalnimetatud rahvusvaheliste abirahade peale.

3) Töötab Liidu juures komitee, mille ülesandeks on informatsiooni koguda naiste keskkooli hariduse kohta kõigis mais; rahvusliste ühingute kaudu piirda kaasa mõjuda naisharidust puutuvasis kiusimustes; jõe komitee ülesannete hulka kuulub veel keskkooli õpetajate wahetuskiusimus ühikute maade wahel, mis oleks üks lähematest teedest rahvusvahelisele arusaamisele ja kaasa aitaks õpetajate üldisele arenemisele.

4) Waimlike koostöö komitee, mille ülesandeks on kaasa töötada waimlike koostöö alal töötavate Rahwasteliidu ajutustega, kusjuures Liit oma esitajate kaudu aja wõtab R.-L. tödest jõe alal. Sga rahvuslike ühingu juures on ettenähtud wastaw komitee.

5) Komitee, mis huwi tunneb rahvuswaheliste klubimajade asutamise ja hõltseseadumise wastu. On olemas klubimajad Washingtonis, New-Yorgis, Pariisis, Londonis, Katowicel Roomas, Atenas ja mujal. Neis klubimajades wõiwad peatuda joodsaik tingimustel Liidu liikmed lühemat või pikemat aega.

6) Komitee, mis tegutseb naiste kutsekiusimuste alal. On kõne all olnud rahvuswahelise tööbüroo asu-

tamise kiusimus, kuhu wõiksid pöörduda töowõimaluste leidumise huhtes wäljaspool kodumaad elawad naised, Töö wõimaluste selgitamiseks on korraldatud ankeet ühikute maade wahel.

7) Komitee, mille huwi piirkonnas on teadusliste kraadide ja diplomide ühtlustamine, kuna selles huhtes walitseb kirju pilt ühikuis mais ja puudub ühtlus.

8) Rahvuswahelise abiseele komitee, mille ülesandeks on leida ühist läbikäimise keelt. Selgub aga, et ühikud maad, kus rohtem keeli õpitakse, huwi ei tunne nimetatud kiisumise wastu.

Möödunud suwel pidas R. N. N. L. oma 4-dat konverentzi Amsterdamis. Konverentzi päewakorras oli peale rahvusliste ühingute ja Liidu komiteede aruannete etteanded ja läbiwäärtimised mitmesuguste kiisimuste kohta, nagu näit. akad. naine ja jottiaalkiisimused, ak. naiste töö mitmesugustel aladel, eluolustega naiste seisukord ja õigused, abiolu ja kutsetegevus, naiste hariduskiisimused, waimlike koostöö kiisimused, abirahad jne. E. N. N. L. wõttis aja oma esitaja kaudu jõe konverentzist.

Eesti N. N. Ühingu ümber on koondunud praegu üle 50 kõrg. haridusega naiste. Nõaks soowida, et kõik kõrg. haridusega naised ühingu ümber koonduksid. See ei tähendaks sugugi jõudude killustamist, nagu jeda eht mõnelt poolt arwatakse, kuna meil naisorganisatsioonid olemas. Palju enam tuleks terwitada iga suguseid huwidetahajaid naiste organisatsioonideid. Seejuures oleme meendunud, et kõrgema hariduse aja lihtsaks jaanud naisted, kel oma enda organisatsioonikiisimused lähedal seisawad, italsgi ei keeldu kaasa töötamast jeeal, kus jeda. nõuawad kõikide naiste ühised huwid ja teo ja nõuga abiks on kõikide naiste organisatsioonidel ja naiste seisukorra lahendamisel üldise.

Kirjanduse tutvustamiseks.

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu aastaraamat 2. ülewaade Eesti naisliikumisest ja E. N. Liidu teigest tegewusjärgust 1923—1925. E. N. Liidu wäljaanne. Tallinn 1926. 180 lk. Hind 100 mk.

Nagu kõne all olewa raamatu eesjõnast loeme, kirjeldab E. N. Liidu aastaraamat 2. järgmist: 1) 3. üleriikliku naiskongressi protokollid ühes kongressil peetud referaatidega; 2) E. N. Liidu 1925. a. asemikude kogu ja peakoosoleku kirjelduse; 3) ülewarteid ühikute naisorganisatsioonide tegewusest ja kõikide naisorganisatsioonide tegewuse kohta kumbote 1923—1925; 4) abieluwaranduse kahtumise lepingu kawa ja 5) kirjanduse E. N. Liidu põhikirja ühes naisliikide normaalkõhikirjaga. Peale selle on aas-

taraamat kaunistatud hulga piltide ja üleswõtetega E. N. Liidu tööst ja tegewusest.

Kuna suurima aja aastaraamatust täidawad 3. naiskongressil etteantud referaadid mitmesuguste tähtsate jottiaalkiisimuste üle, nagu: naisliikumine, kaswatus, haridus, terwishoid, lastekaitse, hooldekasse ja mitmesugused juriidilised kiisimused, — oleks õigem olnud rista kõne all olewat E. N. Liidu wäljaannet mitte wäheitsemaks jhablooni kiisaks aastaraamatuks, mis koosneb hariduslikult ainult aasta-tegewuse aruandest, waid kas wõi järgmiselt: „Meie aktuaalsemad jottiaalkiisimused naiste kiisimustel.“ Sarnane pealkiri oleks igatahes raamatu siuga rohtem koostööl olnud ja ka lugejates raamatu wastu huwi-

Kuid oluliselt pole ju ühe raamatu pealkiri lõppude-lõputks nii wäga tähtis, palju tähtsam on, et raamatu siu oleks hea ja wastuwõetaw. Mis nüüd puutub E. N. Liidu aastaraamatu siusse, siis tuleb jeda kahtlemata täiesti wäärustlikuks tunnistada: pea iga arutusele wõetud kiisimus on leidnud autorite poolt, kui mitte jüst põhjalikku, siis igatahes tõstist asjatundlikku kiisimust.

Wõtame, näitaks, juriidilised kiisimused. Siin on meie naisjuristide prof. Eilje Aroni ja Martha Kurfeldi poolt ära määratud õigused, mida lähem seadusandlus peab naistele kindlustama ja selgitatud abikaasade waranduslikud wahetorrad maksimate seaduste järele.

Kaswatuskiisimustest on antud pr.

Elia Treffneri poolt asjatundlik ülemaade koolieelse kasvatuse tähtsusest, lisaks sellele on kirjutanu Marta Leppa poolt eriti alla kriipsutatud tänapäeva kasvatustsüklised ülesanded, kuna tuntud õpetajad ja kasvatustegejad pr. pr. Emma Nisju-Peterjon, Amalie Krimms-Kotkas ja Mari Raamoi arutavad naise kõrge- ma, eri- ja kutsehariduse küsimusi.

Terwisshoiu alalt on tähtsust leidnud rida väga tähtsaid teeme, nagu: emade-

ja lasteterwisshoid (Dr. Alma Rosfeld-Säff); terwisshoiu teadmiste populariseerimine (Dr. Paula Breinthal); nais- te oja terwisshoiu töös (Dr. Emma Lasberg).

Hoolekande juhtes on tähtsatud: hoo- lekande seadust (Alma Ostra-Dinas), emade- ja lastekaitset (Dr. Mari Jüris- son-Kleitsmann) ning lõpuks on pühen- datud tähelepanu veel naispolitsei prob- leemile (Helmi Pett-Mäelo).

Terme see huvitavate artiklite tsükl algab E. N. Liidu juhataja Marie Rei- fitu ülemaatega nüüdiseja naisliikumise ühthoontest, mis pakub väga palju õpet- likku eriti naisliikumise mastastele.

Ragu juba kõikide eelpool mainitud küsimuste mitmekesisidusest selgub, tohtis E. N. Liidu aastaraamat 2. huvi pakkuda mitte ainult naistele, vaid igale inime- sele, kellele meie rahwa haridus ja hea- täekäit kallid.



Põltsamaa Naiskäsitöö kursused 22. nov. kuni 21. dets. 1926. a.
Kursuse juhataja pr. M. Ebraus.




KROONIKA

Märgukiri 7. detsembrist 1926. a. töö-hoolekandeministeeriumile.

Meil Eestis on nagu möödapääsemata tarvidus kujunenud korraldada kõikisugu tähtsamate sotsiaal- küsimuste lahendamiseks erilisi kongresse ja päevi. Nõnda korraldatakse rahva tervishoiu küsimuste selgi- tamiseks ja lahendamiseks iga aasta järjekindlalt arstidepäevi, kus võetakse vastu resolutsioonidena kõik tähtsamad kavatsused sel alal, mis hiljem teostamist leiavad. Kasvatuse ja hariduse küsimuste lahendamiseks on korraldatud ja korraldatakse samuti kongresse ja päevi (hariduspäevad, rahvusliku kasvatuse kongress jne.) Ühe sõnaga, kõik enam-vähem tähtsa-

mad sotsiaalküsimused on meil senini kongresside kor- raldamise kaudu otstarbekohast ja asjatundlikku aru- tust ning otsustamist leidnud.

Ainult üks ala on seni nagu imekombel kongres- sidest puutumata jäänud. See ala on nimelt hoole- kanne.

Kuna siin uue hoolekande seaduse elluviimisega tähtsad ja laiaulatushised muudatused ja ümberkorral- damised aset leiavad, oleks tähtis ka seda ühiskondli- kult väga tähtsat ala nii asjatundjate, kui ka kõikide asjast huvitatute (seltskondl. org.) osavõttel üksikas- jaliselt arutusele võtta, eriti sellepärast, et hoolekande alal on väga suurel määral tegevad mitmesugused

seltskondlikud organisatsioonid, kelle arvamist eriti tähtis on ära kuulata.

Möödunud aastal oli hoolekande-tervishoiu näituse komiteel kavatsus üht sarnast kongressi hoolekande-tervishoiu näitusega ühel ajal ära pidada, kuid et töö-hoolekandeministeeriumi poolt tookord vastutulekut ei leitud, jäi see kavatsus, kahjuks, teostamata.

Kuna praegusel ajal kõikidest hoolekande küsimustest lastekaitse küsimused, eriti laste perekondades kasvatamine, aktuaalsematena osutuvad, — leiab E. N. Liidu juhatus tingimata tarviliku olevat lähemas tulevikus vähemalt üht lastekaitse kongressi või lastekaitse päeva ära pidada.

E. N. Liidu juhatus on jõudnud sarnasele tulemusle nimelt järgmistel motiividel: 1) on laste perekondades kasvatamine veel täiesti uus kasvataviis, mille vastu laiemates hulkades veel liiga vähe usaldust; 2) on tarvis selgitada, kui suured võimalused on meil selle kasvataviisi maksmapanemiseks üldse olemas ja 3) on tarvis kaaluda, kuidas seda tegelikult kõige otstarbekohasemalt teostada võiks.

Need küsimused paistavad, võib olla, väga lihtsad olevat, kuid tegelikus elus osutuvad nad siiski kaunis keerulistena, mille otstarbekohaseks lahendamiseks on tähtis ära kuulata võimalikult kõikide meie hoolekande tegelaste arvamisi.

Sellepärast teeb E. N. Liidu juhatus töö-hoolekandeministeeriumile ettepaneku korraldada üht lastekaitse kongressi või päeva, millest võtaksid osa nii hästi riikliste, omavalitsuste kui ka seltskondliste asutuste hoolekande tegelased ja mille ülesandeks oleks lahendada esimeses järjekorras hoolealuste laste perekondades kasvatamise probleemi.

Kuna ühel organisatsioonil, nagu seda E. N. Liit on, raske on iseseisvalt sarnast kongressi kokku kutsuda, seda enam, et lastekaitse küsimused ainult osaliselt era organisatsioonide kompetentsi kuuluvad, palub E. N. Liidu juhatus töö-hoolekandeministeeriumi algatust oma peale võtta, moodustades kongressi korraldava toimkonna, kelle ülesandeks oleks juba kõikide muude küsimuste lahendamine, nagu: kongressi päevakorra välja-töötamine, referentide leidmine, hääleõigusliste osavõtjate kindlaksmääramine jne.

Lootes, et härra töö-hoolekandeminister mainitud kongressi tähtsust vääriliselt tahab hinnata ja E. N. Liidu juhatusle oma lahkelt vastutulekut keelama ei saa

E. N. Liidu juhataja.

„ hoolek. komisjoni juhataja.

„ kirjatoimetaja.

Rahvusvaheliselt politsei kongressilt.

Tänavu sügisel peeti Berliinis suur rahvusvaheline politsei kongress, millest ka Eesti esitajad osa võtsid. Sellest kongressist võtsid osa ka naispolitsei esitajad maadelt, kus see juba asutatud. Nagu meie nüüd väljamaa ajakirjandusest näeme, võeti sel kongressil vastu resolutsioon, mis puutub just naispolitseisse, mis ka meie naised huvitama peaks, kuna meil see küsimus mitmel korral kõne all olnud. Resolutsioon käib järgmiselt:

„Kongressi juhhib kõigi maade valitsuse ja politsei organisatsioonide tähelepanu naispolitsei küsimusele, sest kongress tunnistab naise kaastöö väga mitmes politseiteenistuse harus tähtsal määral kasulikuks üldise heakäekäigu mõttes.“

Naised Leedu parlamendis.

Praegu on Leedu seimis 4 naisaadikut. Kolm neist kuuluvad kristlik-demokraatlike erakonda, kuna neljas, üks naisadvokaat, on sotsialist.

Nais-audoktorid.

Oxford'i ülikool Inglismaal valis audoktoriteks hertsoginna Atholl'i, haridusministeeriumi sekretäri ja inglise parlamendi liikme, ning helilooja Ethel Smyth'i.

Geneva ülikool Ameerika Ühisriikides valis audoktoriks proua Rachel Crowdy, Rahvasteliidu sekretäriadi sotsiaalosalosakonna juhataja.

Königsberg'i ülikoolis Saksamaal nimetas arstiteaduskond audoktoriks krahviproua von der Groeben'i, isamaaliste Punase Risti naiseltside juhataja.

Audoktori nime abielupaarile.

Oma uurimustööde poolest Briti tööstusliikumise üle ilmakuulus Inglise abielupaar Sidney ja Beatrice Webb on Müncheni ülikooli 100 a. juubeli puhul mainitud ülikooli audoktoriks nimetatud.

Üllatused idamailt.

On aina rõõmustav jälgida, kuidas paljusid idamais naine enesele vähema ehk suurema kiirusega, kuid igalpool järjekindlalt võidab seisukohti ja töövõimalusi, missugused veel hiljuti seal seni olnud ennekuulmatud ja täitsa mitteusutatavad.

Türgimaal on Niguiar Hanum, esimene türk-lanna, kes on lõpetanud ülikooli õigusteaduskonna, praegu Konstantinoopolis linnakohtus kohtusekretäriks kus ta maksvate määruste järel 6 kuud töötama peab, mille peale teda kindlasti kohtunikuks nimetatakse.

Indias on Cornelia Sorabji, india naisliidu asutaja, loonud enesele lugupeetud seisukoha naisadvokaadina.

Ka romaani rahvad peavad ajavaimu tunnistama.

Hispaania valitsus kavatsevat naistele kõige ligemal ajal anda täielise poliitilise üheõigusluse. Kui see tõsiasi osutub, siis asuks Hispaania romaani rahvaste hulgas ses suunas esimesel kohal.

Saksa naisprofessor Ameerikas.

M. a. sügisel delegeeriti Saksa esitajana Ameerika tuberkuloosikongressile professor Lydia Rabinovitsch-Kempner, kes esimesena Saksa naiste seast Preisimaal professoritiitli au osaliseks saanud.

New-Yorgis sai proua Kempner väga sooja vastuvõtu osaliseks, kusjuures tervituskõnedes eriti rõhutati tema kui esimese Saksa naisprofessori silmapaistvat seisukohta.

Peab tähendama veel, et pr. Kempner oli 1895. kuni 1897. a. Philadelphias bakterioloogia professoriks.



Naisliikumise ülesandeid maal.

Kultuuri ja vabaduse poole.

Põllumajapidamises ajab naine sisetisi koduseid asju. Sellepärast on tema tegevusest välispidi vähe märgata, mispärast võis tekkida üldine arvamine, nagu võetaks naise ülesanded põllumajanduses väikesed ja tähtsusetad.

Sisuliselt on aga seisukord hoopis teisitugune: naised on Eesti põllumehe majapidamises palju tööd, mille toimetamine talle jannuti põllumehe nime kindlustab nagu meheleegi.

Rahvas hindab naise erilist tähtsust põllumajapidamises, kui ta ütleb, et naine on maja lull, see on, teostab jaaduste tarvitamisel hõltsuhoitudmiste põhimõtet. Kuna naise käes on toitusmajanduse juhtimine täielikult, siis on arusaadav, et naise targa hoolde ja ehtevaatuse vaval ka piiskuga saab otstarbekohaselt maja pidada, jannuti kui temal võimalus on juuri tagavarajõudki läbi pillata. Piirika tähtsus on toitusdamisel rahva tervishoiu ja tööjõu arendamise mõttes, mis tunnustab naise töö juurevolutuslikest tähtsusest.

Kuid muudugi veel tähtsamad on naise tööd põllumajanduslike jaaduste valmistamisel. Naine teeb pea kõik põllumajanduslikud tööd mehe kõrval läbi, koguni vähe on jannuseid töid, mis ainult meeste toimetada on. Selle juures on veel välja kujunenud juured tööalad, kus ainult naised tegevad ja meest erandina leidub. Nõnda on näiteks koduloomade pidamine peale meeloomade täiesti naise õlgadel. Tegelikult elu nõuded muudavad naise ka aiapidajaks, eriti keeduvilja aias.

Tululoomade pidamisega võimaldame maajaduste ümbertöötamise turukaupadeks; piimatalitus, seapidamine ja kanamunade müük on meie põllumajanduse tähtsamad jannusevõimalad üldise. Nende jaamutamisel on peateguriks naine.

Weel teine juure tähtsusega valmistusala on naised põllumajanduses: kodukäsitöö tegemine. Muudavad arvud, mis väljendavad nende käsitööde ainelist väärtust, mis naised põllumajapidamises korida jaadavad. Kuid meie näeme igal pool, mis talunaised teevad, kudes, õmmeldes ja kaunistades

võimaldavad jootsvate majapidamistööde kõrval. Suuresti tõuseks talupidamise kulu, kui neid töid puhta raha eest lastaks teha eritööstisel.

Puhtusepidamine ja koristamine kodus on tervishoiu abinõu, mida mõõdapääsematuks vajavad hulgad; see on meie elumajas ja nende ümbruses kui ka kehakatte juures jällegi naise töö.

Vähemest pilku naise ülesannete peale põllumajanduses heites jõuame otsusele, et juur osa põllumajanduslikest tööst naise teha on, et naine tähtsaks teguriks on põllumajanduses ja jelluga meie rahvamajanduses.

See tõstaj jannib ka tõsijelt arvestama naise tööjõuga ja nõuab, et naise kui põllumajanduslike kutsetöölise arendamist põllumajanduse edu huvides terajelt jannis peetaks.

Sein on meie naise haridusega lugu paha, eriti veel maanaije kutseharidusega. Rahva juured hulgad pooldavad veel vana vabadet, et naisele ei olewat koolitamist tarvis. Sellepärast on ka tütarlaste koolitamise eest alati vähem hoolitsitud kui poeglaste koolitamise eest. Vraegugi jannivad meil naised maal haridusastmel kehtimisel madalamal meesest. Naise kutsehariduse korraldamine ei ole meie noores riigis ka veel kaugeliki tarviliku täijeni jõudnud, eriti mis puutub maanaiske haridusesse. Alles esimesi aastaid töötavad majapidamise koolid, mille õppekavasse kuuluvad ained pea kõigi meie perenaiste tööalade kohta. Seni töötajid meil mitmed keedukursused ja mõned keedukoolid, naiskäsitöökoolid ja kutseused, aga puudusid perenaistekoolid põllumajandusliku kodumajapidamise juhtide õpetamiseks täielikult. Müid on nendega alguist tehtud. Kurid siingi tuleb meesle pidada, et mõne ühiku päijuse ilmumine ei too veel kavadet: meil on põllumajanduslike naiskoolid liiga vähe, juur osa meie maa tütarlastest jääb endijelt ilma kutseharidusest.

Õsi on jeda halvem, et maanaiske kutsehariduse vajadust meie rahva hulgas veel kaugeliki jellgelt ei tunta ega tunnustata. Weel pahem on lugu: maanelu ja põllutöö üldise ei peeta naisele kohasiks ning

üldise ja kutsehariduse peale maadatakse kui abinõude peale, mis peavad naisele võimaldama peenema elu ja kergema töö. Teadagi, et need arvatakse käiuuheni jõudnud olevat liinias. Sellega ollakse maal naiste hariduse eesmärkide kiirumiseks täitja eeskiteel: haridus peab naise põllutööst vabastama. Kes jeda kätte ei saa, on õnnetu ja sejab vastolus oma igapäevase eluga. Tasaalaalu jaluliseadmisel ei saa muudugi mitte elunõudeid muuta, vaid muuta tulevad meie maanaije eeskiteid haridusideaalid.

Wastuvaidlematuult peab tunnistama, et naise elujärg meie põllumajanduses on raske ja arusaadav on ka, kui jeda kergendada püütakse. Kergendust ei pea aga mitte otsitama põllumajandusest põgeremises, vaid maanaije ihsikondliku ja majanduslike sejutorra parandamises.

Maistööliste sejutord põllumajanduses ei ole mitte kadestatav. Kuid siiski on naine põllutöölisena tihti palju ijejeisvama kui perenaijena. Perenaije perekondlikkude ülesannete kõval on tema ametiga pea jamuti lahutamatuult iihendatud toiduvahmistamine ja puhusepidamine majas ning kogu pere riiete juures, misjuguiseid kohuseid ta enamasti ilma abilitseba peab täitma.

Wähemates ja teismistes taludes ei ole perenaijel abilitseba ka käsitööde tegemisel, koduloomade pidamisel ja keeduvihja aias, mis talle hulga raskest kehaliikru tööd annavad. Nende ülesannetega, mis alati hädalitjed ja ebasülitkamatud, tuleb perenaijel aasta ringi päevast päeva hakkama jaada, hoolimata oma kermislikest sejutorrast, ilmaist ja vastajaist, või ka jeltshondlikkudest ülesannetest.

Kõige jelle juures on aga perenaine pea täiesti veel naturaab-majapidamise ajajärgus: ta jaab oma iilespidamise vahendid naturaas, kuna tal aga rahaline jisejetele täielikult puudub ja jeda ainult nõnda vähe näha jaab, kui mehe heldus ja lahkus jeda

tema kätte anda usaldab. Nõnda ei saa perenaine mitte vähemaidki iisklikka joovijid keostada ilma ijevalitseba mehe lubata, mida aga enamasti iitka raske jaada on, eriti siis, kui mees viinavõtja ja naiskaja on, mil naitel eriline vajadus majapidamise väitseteid tarbeid rahuldada, kuna jarmane mees neist midagi ei hooli.

Maanaije elu võib muutuda ijejeisvamaaks ainult siis, kui talle kindlustatud on väikegi ijejeisev jisejetele, mille ärakulutamisest ta ei pruugi aru anda mehele. Et siis naitsele põllumajanduslike töö muutub meeldivamaks ja et ta siis oma iilesandeid paremini piitab kaita ning jeda ka oma küttele piitab õpetada, on loomulik.

Veid ja abinõuid on mitu, mis maanaije lähendamad joovitud ijejeisvusele, neid kõiki tuleb kasutada, poolikute pingutustega ei jõuta eesmärgile. Aga kindel on, et tarvilikku kutseharidust ja jellest olenerat majanduslike ijejeisvust meie maanaijed mitte kätte ei saa ainult meeste heajooivilikkude läbi, vaid et naitjed peavad ka ije jelles jehis begutema hakkama ja omale tarvilikud õigused kätte võitkema. Pealegi oleks kiistav, kas nad meeste poolst pakutavaid joodustusi ja õigusi tululikulst kasutaks, kui neil enestel ei oleks jalged oma tulevikusihid.

Et maanaitsele nõudada juuremat majanduslike ijejeisvust, võimaldada täielikumat kutsehariduse jaamist ja nende kaudu tösta kodust talumajapidamist ning põllumajandust, jelleks peavad naitjed ije endid organijeerima ja jeltjüdesje kogunema, kus iga edujamun järjest ette valmistatakse ja hullkadele deatawaks tehakse, kus arendatakse Gesti maanaitse kulltuuri. Sellepärast olgu maanaitse lähema tulevikku iilesandeks iihinemine perenaitsejeltjüdes, nende jeltjüde ellukutjumine üle kogu maa ja nende kaudu Gesti naitpere äratamine ja õpetamine võitluseks maanaitse hariduse ja wabaduse ning põllumajanduse edu eest!

J. Hünerson.

Nõnda kõögist ja jelle jisejeadest.

Ühes tähtsamaks ruumiks elumajas on kõök. Walmistatakse siin ju kogu perelle toitu. Korralikust hoitmisest oleneb aga pere kermis, rõõmus meel, töö taha jne. Kuid korraliku toidu valmistamine korraliku kõögita on raske ülesanne. Suur enamus meie kõökudest jätavad väga palju joovida. Nad on kas liiga väikesed, pimedad, ehk kuitigi mõnikord küllalt ruumikad, siis mustad — laed ja seinad tahmajad, nurgad täis ämbliku jiidkangaid jne. Peale jelle piitab veel väga laialt arvamine, nagu oleks kõök majas just see paras paik, kuhu võib kõik niijuguse rämpju, mis mujal ruumes üleatusena tundub, kofru kuhjata!

Kõögi kofhta olgu maksivad nõudmised: ta olgu ruumikas, walge ja puhas ning ärgu tarmitatagu teda kõrwalist,

kõögis mitte tarvilikkude asjade, panipaigaks.

Wanades elumajades ei saa meie harilikult kõögi ajendit ega juurust enam muuta. Kuid omelt jaame jelles igal ajal puhtuse ja korra maksma panna. Uute elumajade ehitamisel ärgu jätku aga perenaitjed kunagi omi nõudmisi kõögi ajendi ja juure kofhtes iilesjeadmata, jelt see on ju perenaitse tähtsaim töökofht.

Nõögi ajend elumajas

on kõöge joovitamam põhja ehk põhja-hommiku pool küljes. Soojust on kõögis ijeigi küllalt rohke kütmise tagajärjel, jellepärast pole siin päitsepaitsest nii lugu. Pealegi ei tiiku põhja pool küljes kärjed nii jisse kui lõuna pool, ega jigine ka mõned muud küllikad puitkud nii hõlpsasti.

Röögi fuurus

oseneb perekonna ehk majapidamise juurusest, jelle järele, kui palju röögis tegemist.

Röögi seinad olgu tervesti puhastatavad.

Et rööf alati puhas oleks, peab ka röögi seinu, lamuti lage, jagedasti puhastama. Rööge parem, kui võimalik, on seinad õlivärviga värvida, jell juhul on neid terge pesta. Ei ole see aga võimalik, siis värvitagu seinad ainult pooldest jaadit õlivärviga. Seinte illemised pooled ja lagi aga lubjatagu valgeks. Lubjavee hullka lijatagu vähe julakimi, mis tagajärjel lubjatud pind siledam jaab, lamuti ei tule lubi külgepuutumisel nii tervesti seinalt ära, ning harjaga tolnu pühkimisel ei jää triipusid näha. Seinte ja lae lujpamine tuleb aastas 2—3 korda ette võtta.

Röögi põrandad

tehatse meil kas puust, ksemendist, teliskividest, leidub ka mullipõrandaid. Puhuse hoidmise mõttes oleksid mahest kõige paremad ksementpõrandad. Kuid need väsitavad jalgu, on liig valjud ja ka külmad. Soovitavam on valge puupõrand, ta on soojem ja koduajem.

Pliit

ehitatagu võimalikult nii, et talle kolmest küljest ligi pääseb. Uuemal ajal ehitatakse pliitid seinast hoopis lahus, nii et võib ümber pliidi käia. Kuid viimane ehitusviis pole igal juhul ehitatav.

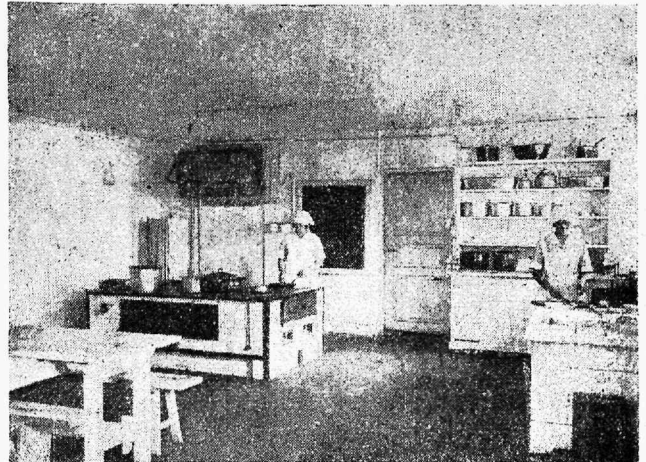
Et kütte materjaliga kokku hoidlik olla, peab pliiti tihti puhastama. Vähemalt kaks korda nädalas tuleb tuht pliidi alt ära võtta ning pliidi rõngaste ja raua alt tahm paberiga maha hõõruda.

Raudas pliidi rõngaid ja rauda pealt puhtad hoida.

Kui keetmine pliidil lõppenud ja pliidi rauad alles soojad, siis pestagu sooja veega ja harjaga suurem määsus pliidilt maha. Soe pliit kuivab koge peale pejemist. Pliid segatagu peenike grafiit, mida rohulauplustest ja mujalt ärdest osta saab ja väga odav puhastusaine on, meega pakjaks kordiks ning mähktagu jeda segu harjaga õhufeselt pliidile. On see kumarmud, siis hõõrutagu kuiva harja ehk ajalehe paberiga pliidi rauad läikima. Grafiiti ei või pakjult peale määrada, sest siis on raske raudu läikima hõõruda. Praeahjusid ja sooje kappisid pliidi juures võib sooja veega pesta.

Röögi lauad, riulid ja kapid.

Rööge kohajemad meie köökidele ollesid valged värvimata lauad, mida peene valge liivaga ja kiilma meega terge küürida nagu valgeid põrandaidki. Lasa külljed ja jalad võib valgeks värvida. Lasa pealt kuluris värv liig ruttu ära. Et röögis ruumi võita, jelleks on otstarbekohajed niijugujed lauad, millel all on kapid, kus võib hoida ämbreid, marne, raudpadasid, panne jne. Niijugune laud-kapp ajetatatse seinu äärde ning kappkööki jääb ruumi rohkem vabaks.



Saku majapidamiskooli õppekook.

Riulid on jelleks, et nendel teeduriistu ja köiki muud vähemaid nõusid hoida. Et aga sahtisel riulil riistad tolnu eest kaitstud pole, siis on ka nende ajemel soovitavamad kinnised kapid.

Röögikapi valikul peetagu silmas, et ka võimalikult palju asju enesesse mahubaks. Kapil olgu kaks poolt, üks pool riulitega, teine ilma. Riulitel hoitakse teeduriistu ja muud vähemaid asju. Ka röögi peju võib siinjasas ühel riulil hoida. Riuliteta poolel riputid põrandu harjad, teised harjad, tolnu-lapid ja muud puhastusabinõud. Sel viisil mahutatakse ühte kappi palju asju.

Rööge parem, kui võimalik on jarnast kappi otse seinasse ehitada, siis ei võta ta röögis ruumi enese alla.

Võputs, ärgu hoitagu kunagi röögis jalgämbreid ega toidujäämusid, nende koht on karjaköögis ehk mujal, kust nad loomile ette toimetatakse. L. T.

Berenaiste rahaallikas.

M. Martinson.

Kuigi pühakirja järele mees ja naine üks peavad olema, millest järeledada võiks, et nad ka rahakotti ühiselt kasutavad, ei ole see tegelikult elus ometi nõnda. Beremehei on alaliselt talu korrashoiu alal nii-

palju väljaminekuid, et kogu sissetulek jelleks ära kulub. Berenaiste tarvete rahuldamiseks ei jattu sellest pea kunagi, rääkimata veel tema kodu kaunistamise nõuete ja soovidest.

Warematel aegadel, mil puudusid piimakojad ja piimakarjast wähe hooliti, kogusid perenaised jumetuudel mõned leelikad wõid, mille eest püüt taskuroha saada. Nüüd wiatkse piim ühismeiereisje ja fışjetuleket lähed wiimse pennini peremehe tasku, kust see talu üldiste wäljaminekute katteks ära tarwitatakse.

Praegusel majanduse kitsikuse ajal ei ole lootagi, et peremehel ka perenaise tarweteks raha jatkuts. Perenaisel ei jää teist teed üle kui enestele uusi fışjetulekuallikaid joetama hakata. Üheks jarnajeks perenaiste rahaallikaks wõiks kujuneda kodulinnufaswatus.

Peremehe jarnastest majapidamise harudest, nagu kodulinnufaswatus, aiaasjandus jne. juuremat ei hooli. Meile meeldib peaaasjaltsult ikka jaalt fışjetulekut joetada, kus jõuga tööd murda saab.

Kodulinnufaswatus, eriti kanade pidamine wõib meie oludes õige wäheste hooli ja töökulu juures aga ilusa summakse fışje tuua ja perenaised ei tohiks jeda ala mitte kahesilma wahel jätta.

Kanamunade eest on perenaised jerrigi nõela- ja niidiraha saanud. Hakatakse nüüd kanade eest püüt rohkem hoolt kandma, siis pole imestada, kui mõnigi perenaine kanafaswatuje ala oma majapidamises teiste harude kõrwal silmapaiswale kohale tõstab ja jellest ka korralist tulu saab.

Et peremees oma kätt jarnajel korral jällegi kanafaswatujeft jaadawa fışjetuleku peale ei paneks, jelleks joowitahin perenaisel oma tugewama poolega kindel leping jölmida.

Jälgides meie kanafaswatuje jenist arenemise käiku, näeme õige kurba pilti. Kanu peetakse taludes üldisest liiga wähe ja needki on omaette õuele hullkuma jätetud, kus neid igauks taga õõsitab ja isegi kui mitte kaita, siis wähemalt mullatüügiga tarwitamiseks peab wijata ja hirmutada. Niinõisi pool meffikult elades munewad kanad jarnastesse urgastesse, kust perenaine nende pesagi üles ei leia. Arusaadam siis, et kanapidamise tulust kui jarnajest kõnelda ei saa.

Käesolewa aasta andmete järele peetakse üle riigi 660.000 kana. Sellest arwust langeb wähemalt 100.000 kana linnade ja alewite arwale. Põllupidamise ühju on meil 126.000. Nii tuleks keskmijselt iga põllupidamise ühjuje peale waewalt 5 kana.

Loomulik oleks, mida wäiksem majapidamine, jeda rohkem seal kanu kaswatataks. Statistika andmed näitawad aga juft wastupidist, mida juurem talu, jeda rohkem kanu ja teisi julgloomi. Mitte ühfinda arwulijelt ei peeta kanu liiga wähe, waid ka nende munatoodang on samuti õige wäikene. Andmed näitawad, et meil kana keskmijselt 100 muna aastaks muneb. Kaswatades kanade arwu sajaga, saame üleriiklise toodangu aastaks 66 miljoni muna, mis iga elaniku kohta 60 muna wälja teeb. Kõgu

munatoodangust weame iga aastal ühe kümnendiku wälja, jellega jääb kodujeks tarwitamiseks järele waewalt üks muna inimeje kohta nädalas.

Kodumaale jääwatest munadest tarwitawad juurema oja ära linnade elanikud, nii et kanapidaja ise õieti juudki munaga ei tee. Sellest näeme, et kanafaswatuje ala meil päris jõddis on ja siin juur tööpõld ees seisab.

Kanadepidamine ei nõua erilisi kulukaid fışjejeadeid ja nende toitmiseks saab ära kasutada wäga palju majapidamise jätijsid, mis muudu raisku lähewad. Oleme kord niikaugele jõudnud, et taludes 4—5 kana ajemel juba wähemalt 30 kana peetakse, siis ei woa meie enam 10 miljoni muna 100 miljoni marga wäartuses Gestiist aastaks wälja, waid jada korda rohkem. Peale jelle muidugi koduturgude tarwituse ja kanade eneste müüki. Wõik kofku annaks perenaistele ilusa summakse iga aastal, millega nii mõndagi ära wõiks teha.

Nagu tähendatud, on jelleks teatawat õstust ja hoolt waja, kuid see ei käi perenaisele kunagi üle jõu. Pealegi on temale kanade eest hoolitsemisel heal meelel lapsed abiks. See on alla, kus laste tödjõudu kõige otstarbekohajemalt ära saab kasutada. Ühes jellega õpivad lapsed tööd armastama ja hoolt kandma. Wanemaks jaades ei kipu nad ka linnadesse kergemat elu õhima, nagu see praegu igapäewane nähtus. Meile waid saab jelleks, et fitjastes oludes ka maal wäga palju on wõimalik korda jaata ja paremini elada, kui wäikse ametnikupalgaga linnades kuskil kontori wõi kantselei müüride wahel hallitades.

Et mõnelgi perenaisel kanafaswatujeaga algust tehes pettunust ei tuleks, jelleks juhin ühele asjaolule tähelepanu. Kanamunad tulewad wärskelt müügile jaata, siis saab neist ekspordkaupa ja maksetakse ka kergemat hinda. Keegi ei woi õle praegu enam jelle wastu, et piim tuleb iga hommikul wärskelt meiereisje wiita. Samajugune nõue maktab ka kanamunade juhtes. Wähemalt kaks korda nädalas tulewad need ära anda. Müügiühjus „Muna“, kes meil praegu kõige juurem munade wäljawedaja on, tahab tulewikus ikka rohkem hoolt kanda, et munade wastumõtmise punktis igale kättesaadawad oleksid. Loomulik oleks ka, et perenaised ise müügiühjus „Muna“ liikmeks astuks, kus nad oma nõudeid ja joowe munakaubanduse juhtes teostada saaks.

Arusaadam, et käesolewas kirjutuses laialisemalt kanafaswatuje ala wõimata käsitada. Selle kohta on oma erikirjandus olemas. Wõtawad aga perenaised ülemal toodud mõtteid tõhijelt, siis ei joeta nad enestele ainult fışjetulekuallikat, waid teewad ka juure ja tänu wäärt tööd ära meie rahwamajanduse alal.

Tahajsin loota, et perenaised nüüd talwel kanafaswatuje wastu kawatjusi tegema ajuwad ja kewabel jellega tõhijelt peale algawad. Wääriline tajus ei jää mitte tulemata.

Schweitsi taluperenaistest.

Schweits on väikepõllumehe maa. Statistika näitab, et kõige harilikumaks talu juuruseks on 5—10 hektaari. Üle 70 ha talusid on ainult paartuhat fogu riigi kohta. Seega on Schweitsi taluperenaine oma enamusel väiketalu perenaine. Taludel tuleb peaaegselt oma perekonna tööduga läbi ajada nii koduses majanduses kui talu majapidamistöödes. Olugi et Schweitsi talumajandus on mitu korda paremini korraldatud kui Eesti oma, ei luba 10-hektaariline maalapp siinse põllupidaja perekonnale ei tea mis mõnusi. Vaca hommikust hilja õhtuni võib talu tööd eline näha, kelleks harilikult on oma perekonna liikmed.

Misugune osa talu tööst langeb taluperenaise osaks? Schweitsis 1924. a. juulil liitudes ja talu elu tähele pannes võis märgata talunaiji väga mitmesugustel töodel. Taluperenaiste peatööks on kodune majandus. Kuna elumajad Schweitsis ruumikad ja väiksemasti taluelamus 4—5 elutuba on, siis nõuab nende koristamine ja puhastamine hulga aega. Puhutuse eest kantakse Schweitsis palju hoolt. Eriti paistab silma, et puhutuse korral rõhutatakse palju ilu ja maitserikkust. Schweitsi taluelumaja on enamuses koos talu majapidamise hoonete, nagu lauda ja küüniga. Seesugust koos ehitamist meil, Eestis, ei soovitata ja peetakse halvaks ja näotumaks. Schweitsis ehitatakse aga endiselt ka uued talumajad koos ja kellelgi ei tule mõttessegi selles midagi ilutunnet hääwamat või midagi halba leida. Muidugi ei ole Schweitsis rehetuba reheelusega, mis meil harilikult eluruumidega iihetuse all asub, vaid siin lahutab eluruumi meeste laudast eeskoda või läbitäit.

Kui Schweitsi küla vahel kõndida, siis paistab silma killede rohkus, millesse elumajad otse upuvad. Kuid siin märkame ka midagi muud. Loodapoolse maa eesküljel asub neljakülgiline peaaegu rünnu ulatav laava, mille otsarbest ehitaks nagu aru ei saa. See on jõnnikuhunnik, mis neljanurksest hoollega üles laotud ja võõramaalast kahtmatult inestama paneb, kuidas isegi jõnnikuhunniku ladumisel ei ole unustatud maitsekust ja ilusat väljanägemist.

Jõnnikuhunniku tekkimise põhjuseks on puhtad laudad, mis siin tarvitatakse lauda tüüp.

Selles killede ja jõnnikuhunnikute maailmas liigubki küla elu võõramaalasele näivalt.

Schweitsi elumajad astudes leiad eest eeskujuliku puhutuse: värviitud põrandaid katavad bekid, tapetseeritud seinu ilustavad pildid ja akenel nägusad eesriided. Rohkesti on märgata naiskäsitööd: linikuid ja muid väljandmehid ja varrastel ning nõelaga tehtud asjakesi. On ju Schweitsi naised oma käsitöö ja pitsidega ilmatuuljad. Tubades on enamasti omapäraseid ja nähtavalt vanaaegseid mööbleid, mis tunnustust annab sellest, et siin juba vanemaist ajast majanduslik jõudus on aset leidnud. Koetakse ju Schweitsi rahvast jõulikumaks rahvaks Euroopas.

Nagu juba eelpool tähendatud, on Schweitsi talu elumajad tubade arvult rikkad, millest harilikult magamistoad ja teenijate ruumid on teisel ja kolmandal põlvkonnaga korral. Sellepärast ei ole ka puhtas ja jõgitoas moodeid sees, mis meie taludes harilikult nähtuseks.

Killed ja tubade ford annab kahtlemata tunnistust Schweitsi perenaiste hoolitusest. Schweitsi perenaiste tegevus ei piirdu ühtki koduse eluga. Kuigi Schweitsi perenaiste ülesandeks ei ole lehma liipimine, näeme teda selle eest tööl keeduvilja- ja puuvilja-aias, heinamaal ja põllul. Ka kana- ja seakasvatust on üldiselt perenaiste hooldeks.

Nagu Schweitsi talumajandus ühtikute piirkondade ja maapiina kõrguse olude järgi väga erinev on, on ka Schweitsi perenaiste töö iseloom muutum. Näiteks on Appenzelli kantonis looduslike tingimuste mõjul fogu talu maa heinamaaks. Põldu ei ole, ka viljapüüd ei edane. Siin tehakse fogu juure heina ja karjatatakse karja. Mehed liipuvad lehma ja niidavad heina, naised on karjas ja võtavad loogu, võt on teinud heinatöös abiks. Viinamarja kasvatuse ringkondis on naised viimaste istutamisel, ravitsemisel ja marjade kogumisel abiks, mehed hoolitsevad marjade pressimise ja weini valmistamise eest.

Suuremaks perenaiste koduseks tööks on toiduval-



Viinamarjade kogumine.



Hommikune heinamaale minek.

mistamine. Peab ütleva: schweitslane jõob lihtsalt. Gommikujöögiks on juust hapu veiniga, mis on harilikud Schweitzi talumiku toiduained. Võimaks on supid ja muud soojad jõogid. Weini (juhkrita) tarvitakse meie talja ajemel, mis viimasest ei ole parem. Schweitzi taluperenaise kutseharidus on taluperenaise kurjuste edendada. Viimased on enamuses põllumeeste talvekoollide juurde koondatud. Kui talvekooll aprilli keskpaigas tegemise lõpetab, algab perenaise kurjus, mis 6 kuud kestab. See on kurjus otse praktilise elu jaoks. Kuna Schweitziis sünduslik algharidus kuni 8 klassini ulatub, ja seega õpilased tubli eelharidusega, jõutakse selle lihtsese juurekursuse ajaga tarvitajad teadmised omandada perenaise kutsealal.

Kõneledes Schweitzi taluperenaisest ei saa nime tamata jätta liht Schweitzi perenaise erilist omadust: See on vastutulelikkus ja võõraste vastuvõtlikkus. Otse inestama paneb see lahkus ja viisakus, mis võõrale Schweitzi talus osaks saab. See on maksimaalne kõigi schweitslaste kohta. Maal ringi liikudes tuleb sagedasti ette, et pead ettejuhtumat inimest libedal tööajal oma küsimistega seegama. Kuid ei seda panda pahaks. Kui aga schweitslase murakust aru saad, ollakse nõuandmistega helde. Viisakus ja lahkus on schweitslastele hinnimomadus, naagu eestlastele jonn.

Agr. A. Eslas.

Terwishoiu reeglid.

Eööge korralikult ja terwisele kasuliku toitu:

1. Olge arukad toidu valikuis ja hoituduge liigjõärmisest.
2. Eööge värsket juurevilja, puuvilja, leiba, võid, mune, putru ning vähe liha- ja kalatoidu.
3. Eööge aegamööda, toitu hästi läbi närides.
4. Jooge vähemalt 6 kuni 10 klaasi puhas t vett päevas, kuid hoituduge palju joomast peale õhtujõõki.
5. Puhastage hambaid vähemalt 2 korda päevas — hommikul ja õhtul.

Soidte end kõhufinnijuse eest:

1. Hooldage, et teie seedimisorganid tihje-neks vähemalt kord päevas.
2. Kaasvatage enesele harjumiseks, et see toimiks igapäev ühel ja samal ajal.
3. Eööge vastataid toite, nagu: värsket juurevilja, puuvilja ja muffileid (rukkileid).
4. Jooge igapäev hommikul illestõustes puhas t vett.
5. Hoituduge kõhulahtitegemate arstirohtude tarvitamisest, välja arvatud juhumiised, kus need haiguse tõttu ja arsti poolt ette kirjutatud.

Magage värstes õhus:

1. Õhk on esimene tingimus elu alalhoidmiseks — harjutage end alati sügavalt hingama.

2. Magage, kus see võimalik, lahtise aknaga ruumis. Kus see aga võimatu on, õjutub, tuulubage hästi oma magamiruumi, eriti õhtul enne woodi heitmist.

3. Minge magama alati õigel ajal ja pidage meeles, et täiskasvanud tarvitavad magamiseks keskmiselt 8 tundi, allaalised aga 8½ kuni 9½ tundi.

Mis on tarvis meeles pidada influentia taudi ajal.

Influentia, mis meil praegu taudi kujul levimas, on külgehalvav haigus.

Haigusidud — mikroobid, misjuures pesituvad ka ninas ja kurgus, on kõhmitise ja aevastamise juures haigelt tervele kergesti ülekanuvad lihtja kokkupuutumise teel.

Influentia haigusest ärastoidmiseks:

Hoituduge üldise kokkupuutumast vundega, kes juba haiged on. Hoituduge käimast taudi ajal rahvaokogumispaiakades, kus inimesed tihedalt koos viibivad.

Püüdke olla võimalikult kaugemal neist, kes kõhivad ja aevastavad, ilma et juud ja nina kasurättibuga kinni kataks.

Urge tarvitage teiste poolt pruugitud jõõgi- ja jooginõusid, enne kui nad keema meega puhutaks on pestud.

Hooldage üldise oma termise eest, elades termis-

hoiu nõuete kohajelt ning magades alati hästi tuulutatud ruumis.

Influentia haiguse puhul.

Seitke viitimatata woodi ja hoolitajega selle eest, et teie tuba oleks soe ja hästi õhutatud.

Kutsuge võimalikult kohe arsti kohale.

Kui viitimatata on kohe arsti kutsuda, hoolitajega, et teie kõht mitte tinni ei oleks (võibke selleks 1 supilusikatäis kastoorõli järele) ja tarvitage medellat toitu.

Stergeloosumilise haiguse korral mõõduv palavik

mõne päeva jooksul (keskmiselt 3—5 p. j.) ja harige temperenub ruttu.

Kuid et influentiajale jeltitavad jagelt raskest kaas-haigused (ajufestade põletik, kopjupõletik, neeru-maagnate- ja põiepõletik jne.), on loomitaro nende arahoitumijeks peale palaviku langemist veel wähe-malt 3 päewaks woodi jääda.

Teiste inimeste kaitjeks haiguse edasiandamise eest tuleb kõhimiije ja aewastamise juures juu ja nina alati taskurätikuga tinni katta.

Gõda jõõdituile!

Õõit, kes wähegi meie maal ringi rännanud, kaebawad, et meil leidub liig palju igasuguseid eba-meeldimaid jõõdituid. Slegi näilijelt puhkamais ma-jades, kus nende olemasolu nagu ei oskaks aimatagi, ilmuvad parajal ajal platfi. Eriti agarad on nad aga õõjeti:

Waarwalt oled omad wäsinud laud-wiitmed jängis mõnujalt wälja sirutanud, et uueks tööpäewaks jõudu ja wärskust koguda, kui juba algab ju kallale äge tormijook, nagu oleksid ja mõni esimeje järgu kind-lus, mis tuleb tingimata ära wõtta. Efti ilmuvad kirpude ratsa luurejalgalad, pistawad sind oma piiki-dega siit ja seal, nagu tahtes proowida, kas on juba paras aeg kõigi jõudubega peale tormata. Wähe hil-jemini hiilivad juba ka lasti-tarbid omist peidu-urkaiist wälja. Wõned meist, kes elustawad seinapragu-des ja muudu, ettewoatuse päraft seinast eemale tõm-matud jängi ei pääse, wõnivad kannadlikult uues talle, otjivad seal paraja paiga wälja ning — patsti! julle õõwa kaela! Ega's nende eest pääsu pole! — On niidid weel juwine õõ — siis toetab agaralt tanke ja ratsawäge kärblaste hingla lennukite partu. — Ja nii jookstakse ju peale õõ läbi lennukite sumina ning ahjuauguft kaituwa ritjilake pashuaboori jaatel ha-lastamatult torni. Wehilled wastu ka mis jõuad, aga — oled wäsinud, oled unine, tahad magada, pal-juseft ja jarnafes jeejuforra jõuad?!

Sommilul wõidumult ärgates ning lahinguwälja üle waadates leiad küll mõne tanke lõhkenud olemat, aga — weel enam kihelawoid ja kipitawoid kõhti ning pumafesid plekke enesel. Kallaletungijad on aga ku-hugile peitu pugenuid, et uueks tormijookuiks järg-misel õõl jõudu koguda.

Kuid, kui kama tahame siis õige jarnafes

Nõõgis olgu tõõgipõõl eest!

Maanajel on tuhat ametit: jookstes ühest laudaft teise toimetab fitrestil loomi, et tuppä minnes ka oma perele jõõõi walmistada. Tuppä astudes pühib jalad jalamatile, pefeb küll sooja weega käed, aga unustab sagevasti toidu-walmistamisele afudes tõõgipõõlle ette panna. Sar-naste riittega, millega laudas talitatafse, ei jõõni toidu juure tulla! Toidutegija peab puhast olema. See on alg-

wihafesid waenlasti enese ümber jallida? Oigu'nd weel kilgiga küis on — ta teeb mõnikord waitjel õhtu-tunnil kaimis meelaolu loowat muusikat — aga kõõit neid muusti hüppajaid, läiktu-pruume hiilijaid, aumwärt hallimatimehi jne. eneste kõõge lähemas naad-rujes rahulikult elustjeda lasta ei ole meil ometi wä-hematki põhjust. Pealegi teame, et kõõit need jälgid piinajad on ihtlasi ka agarad igasuguste naftawade haiguste lewitajad. On ju weel kõõgil elawalt mee-les, millist osa etendafid täid jõõjapäewil plektilise küi-fuse lewitamijel!

Nii jee enam kesba ei tohi. Sellega, et kallime endi majades igasuguseid hiilitawaid jõõõdituid, näi-tame kõõgile, kõõgile, kui kofimatud, laifad ja tuimad me oleme. Sõõõdituid on mitte ainult meie pere-naiste, waid ka kogu meie rahwa häbi! — Kui ta-hame wäärilijelt teiste kultuurrahwastega kõõwuti jeeista, siis peame kõõgepealt meile häbitawait jõõ-dikuist wabanema. Perenaised, nii maal kui linnas, kuulutame jõõõdituile jõõja!

Paneme omas majas põhjaliku puhastuse toime, hoime igapäew siin piinlikku puhust ja korda — need on peasjad! Misfuguseid eri-abinõufid ihte wõi teise jõõõditu wastu wõible-mijel ja häwitamijel tarwitada, selleks hallab „Pere-naine“ alates järgmijse numbriga tooma laialdase tun-nustamise wõitnud eriteadlase julest juhatusi ja näpu-näiteid. Argu jätku ükski perenaine neid kahe filma wahelle, waid kofjugu nad tegelikult omas majas järele.

Oles kord jõõõdituist wabanenuid — oleme jällegi juure jannu kultuuriteel edasi jõõõnuud. Siis.

nõõdmine igalt perenaiselt. Linast riit leidub talus alati, teftu iga perenaine wiitimatata omale tõõõgipõõl, mida ta ainult toiduwalmistamise juures kannab. Kui perenaine on puhast oma tõõs ja talitufes, oskab ja wõõib jeda ka oma perelt nõõda.

S. G.

Vastutaw toimetaja: Marie Reisik.

Väljaandja: Eesti Naisorganisatsioonide Liit.

Naised ja lapsed,

kas on Teie tulevik kindlustatud?

Lääne-Euroopas ja Ameerikas on peaaegu iga perekonnaisa kufagil elukinnitustseltis kinnitatud. Kuidas on need lood meie juures? Uidake kaasa, et elukinnituse sotsiaalne tähtsus ka meie maal teatavaks saab. Paarsada marka kuus, mis Teie hääl päevil sel viisil kõrvale panete, toovad Teile hädapäevil rikkalikku wilja. 30-ne aastane isik võib oma omaksetele kapitaali 100.000 mk. suuruses kindlustada, makstes 200 mk. kuus. See oleks igapäevane väljaminek umbes 6 marga suuruses.

Kodumaa Kinnitus N/S. „Efa“ Tallinn, Pikk t. 6,

omas majas, on kõige odavamad preemiad ja kõige suuremad vastutussummad. Järeleüsimus ei kohusta Teid milletski. — Kirjutage postkaart, andke omad soovid üles ja Teie saate kohe täitsa mittekohustava eripakkumise.



Akadeemilise Rätsepäätöökunsti Edendamise Seltsi korraldusel ja P. F. Metusala juhatusel akadeemilised juurelõikuse

kursused

algavad — päevased ja õhtused — 15. jaan. s. a. kiires korras, igal ajal.

Kursused annavad põhjalikku õpetust riide juurelõikuses ja töötamises, vilunud õppejõudude abil ja Tallinna esimeseklassi riieäri tegelikkude juurelõikajate kaastegevusel. Iga õpilase edu on täiesti kindlustatud. Nõudke maksuta kursuste õppekava, prospekte ja lõigete hinnakirja. Kursuste üle lähemaid teateid antakse ja registreeritakse kursustele kell 9 hom. — 8 õhtul Tallinnas, Rütli t. 6 (Niguliste kiriku kõrval). Kursustele vastuvõtt igal ajal. JUHATUS.

Hoff-Man's Method

Apteegi tän. nr. 1.

Härrade ja daamide kostüümide, ülikondade, palitute, mantlite (ka siidi-, plüüs- ja samet-mantlite ülesaurutamine) jne.

auru-kiirpressimine,

riide dekateerimine.

See pressimismetood annab riidele uue välimuse ja ei riku teda.

15 minuti jooksul on Teie ülikond pressitud ja puhastatud.

Ootamiseks eriruum.

Hinnad 150-200 mk. ühes koju-saatmisega.

Suures väljavalikus

soovitavad naiste- ja meesterahva **PALITU- ja KOSTÜÜMIRIIEID.**

Alaline hästi assorteeritud kudumis-siidi ja villase lõnga ladu

Ulmer & Schmidt

Tallinn, Pikk tän. nr. 10.



Kristlik Noorte Naisühing

Kohtu tän. nr. 12.

Üldharidusi. kursused, lastekasvatajate kool, lasteaed.

Algus 10. jaanuaril 1927. aastal.

Käsitöö kursused: Õmblamine — täienduskursus (6 näd.). Juurelõikamine-õmblamine — elementaarkursus. Kõbaratöö, pitsitöö, tikandus. LILLE-TEGEMINE: siidist, sametist, batistist lilled, moodsad kimbukõsed mantlikrae tarvis jne. PESUÕMBLEMINE: naiste ja meeste pesu lõiked ja õmblamine. — Keele, kirikirja ja masinikirja kursused. —

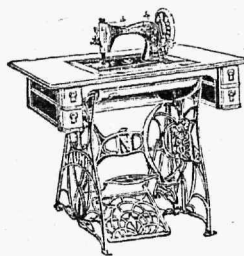
Võimlemise ja vabaharjutuste kursuste algus 13. jaanuaril.

Büroo avatud õrip. kella 10—12 ja 3—7. Kohtu tän. 12. Telef. 176.



Naumann, Pfaff, Vesta ja Gritzner

õmblusmasinad on tunnustatud kõige paremateks maailmas, millede müügi-hind ilma agentideta odav ja ustav, sest agentide süsteem ajab hinna kõrgeks ja on häbistav firmale. Headus, hind, kuuviisi maks, hinnata ilutikan-dus ja kirjalik vastutus rahuldab ost-jaid täiesti. — Maailmakuulsad



KUDUMISMASINAD Walter & Co., Mühlhausen ja Irmscher & Witte Dresden. Valmis KUDUMISTÖÖD suures valikus.

Õige odavad hinnad. En gros — en detail.

Kõige suurem agentidevaba õmblusmasinatekauplus Eestis.

KR. SAAR & Ko.
TALLINNAS, TARTUS, RAKVERES, JÖHVIS.

Ilmus trükist:

Eesti rahvariiet ja ornamend

I. ja II.

Kogutud ja välja antud Riigi Kunsttööstuskooli direktori Vold. Pätsi poolt. Koguteos ilmub vihkude kaupa, igas kümme mitmevärvilist tabelit, suurus 30×42 sm. Terves väljaandes on kümme vihku, seega kokku 100 tabelit.

See kogu on täielikum ja suurim väljaanne Eesti rahvakunstist.

Eesti haritud perekondades, koolides, raamatukogudes, kunstnikel, eriteadlastel, käsitöölistel jne. ei tohiks see väljaanne puududa. Kogu väljaanne maksab 7.500 m.rka. Omandada võib ka osakaupa sisse makstes vähemalt 3.000 marka.

Kirjastusühisus

«Rahvaülikooli» raamatukauplus

Suur Karja tänav 23. Tallinn. Telefon 6-66.

E. Naisorganisatsioonide
Liidu häälekandja
kuukiri

Naiste hääl

ilmub igal 10. kuupäeval.

1. „**Naiste hääl**“ käsitleb järgmisi küsimusi: naispoliitilisi ja -õiguslisi, põllumajanduslisi, ühistegelisi, kodukultuuri, kasvatuse ja hariduse ja emade kaitse, hoolekande, tervishoiu jne.
2. „**Naiste hääl**“ avaldab huvitavat materjali naisliikumise ja kõigi naiste elusse puutuvate küsimuste kohta sise- kui ka väljamaalt.
3. „**Naiste hääles**“ ilmub iseseisev **Perenaise osa**, mis käsitleb meie taluperenaise laia ja vastutusrikka tööpõllu hüve ja pahesid, toob näitlikke õpetusi ja seletusi põllu-, aia-, karja- ja majapidamise aladelt.
4. „**Naiste hääl**“ toob naiste töö- ja tegevusaladesse puutuvaid pilte ühenduses ajakirjas käsitatavate küsimustega.
5. „**Naiste häälele**“ kaastööd teevad naiseriteadlased ja asjatundjad: õigus- teadlased, arstid, agronoomid, õpetajad, majandus- ja kaubandusteadlased, tegelikud perenaised, emad ja kasvatajad.
6. „**Naiste hääl**“ tahab seega olla kõigi iseseisvalt mõtlejate ja püüdjate naiste häälekandja.

„Naiste hääle“ toimetajad on:

liidu juhataja **Marie Reisik** ja agr. **Liisa Martinson**.

„**Naiste hääle**“ toimetetus ja talitus asub Jaani tän. nr. 3, Tallinnas.
Telefon 13-26. Avatud kell 10-2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehetellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind on: Veerandaastaks 90 marka, pooleksaastaks 150 mrk., aastaks 300 mrk.
Üksiku numbriga hind 30 mrk.